

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΡΟΥ ΣΤΙΒΟΥ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ
ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ»**

Χαράλαμπος Μαραγκουδάκης

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ασπασία Δανιά

ΙΟΥΛΙΟΣ 2021

Σημείωμα Συγγραφέα

Το δοκίμιο αυτό αποτελεί πτυχιακή εργασία που συντάχθηκε για το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του ΕΚΠΑ και υποβλήθηκε τον Ιούλιο του 2021.

Ο συγγραφέας βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στην εργασία τρίτων - όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο-, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

© Copyright

Χαράλαμπος Μαραγκουδάκης

Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εθνικής Αντιστάσεως 41, 172 37, Δάφνη, Αθήνα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλλαν στην εκπόνησή της. Πρώτα από όλους θέλω να ευχαριστήσω την Επίκουρη καθηγήτρια και επιβλέπουσα μου, κυρία Ασπασία Δανιά, για την πολύτιμη καθοδήγηση της, την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση που μου έδειξε. Επίσης, ευχαριστώ την διδακτορική φοιτήτρια Καλλιρρόη Νταλαχάνη για τις εποικοδομητικές της υποδείξεις και την συμβολή της στην ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους φίλους μου, που σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου ήταν δίπλα μου, με στήριζαν και με βοηθούσαν σε ό,τι χρειαζόμουν.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Περίληψη

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τα κριτήρια με τα οποία οι σπουδαστές σχολών Φυσικής Αγωγής (Φ.Α.) και Αθλητισμού οδηγούνται στην επιλογή ειδίκευσης. Απώτερος σκοπός ήταν η διερεύνηση της επιλογής τους σε σχέση με τις εμπειρίες επαγγελματικής κοινωνικοποίησης τους, καθώς και τις επιχειρηματικές τους γνώσεις και δεξιότητες. Το δείγμα αποτελούνταν από έξι σπουδαστές (τρεις άνδρες, τρεις γυναίκες) της Σχολής Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ), εκ των οποίων δύο δεν είχαν επιλέξει ειδίκευση ακόμα, δύο είχαν επιλέξει ειδίκευση και άλλοι δύο είχαν ολοκληρώσει την ειδίκευση. Για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν (α) ημι-δομημένες συνεντεύξεις μέσω της πλατφόρμας Zoom και (β) σημειώσεις ημερολογίου ερευνητή. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με βάση τις αρχές της θεμελιωμένης θεωρίας ως προς (α) τον άξονα της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης και (β) ως προς τον άξονα της επιχειρηματικότητας. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν τα ακόλουθα θέματα που φαίνεται πως επιδρούν στην επιλογή ειδίκευσης των σπουδαστών: (α) κλίσεις, επιρροές, και διαπροσωπικές σχέσεις εντός και δια μέσω του αθλητισμού (με άξονα αναφοράς την επαγγελματική κοινωνικοποίηση) και (β) προκλήσεις επαγγελματικής εδραίωσης και το πρότυπο επαγγελματία Φ.Α. και Αθλητισμού (με άξονα αναφοράς την επιχειρηματικότητα). Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι ατομικές κλίσεις, τα ενδιαφέροντά και η διαχρονική ενασχόληση των συμμετεχόντων με τον αθλητισμό ήταν οι κύριοι παράγοντες για την επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης. Οι κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις εντός και δια μέσω του αθλητισμού φαίνεται ότι επιδρούσαν και αυτές σημαντικά (είτε ως σχέσεις εξάρτησης είτε ως σχέσεις αποστασιοποίησης), ενώ οι γονικές σχέσεις, αν και ήταν ανεπτυγμένες και σημαντικές, δεν φάνηκε να έχουν καθοριστικό ρόλο. Οι προκλήσεις επαγγελματικής εδραίωσης φάνηκε πως λειτούργησαν βοηθητικά στις επιλογές των συνεντευξιζόμενων, με εξαίρεση μικρούς φόβους ορισμένων για την εύρεση εργασίας. Τέλος, αν και φάνηκε πως όλοι γνώριζαν τα επιχειρηματικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένας επαγγελματίας Φ.Α. και Αθλητισμού, οι περισσότεροι ήταν ιδιαίτερα απαισιόδοξοι στην ανάληψη των ευθυνών μιας δικής τους επιχείρησης. Περαιτέρω έρευνα είναι απαραίτητη ώστε να μελετηθούν

λεπτομερέστερα οι παραπάνω παράγοντες αλλά και στοιχεία που δεν προέκυψαν από την παρούσα εργασία. Μία πρόταση προς την κατεύθυνση αυτή θα ήταν να καλυφθεί το κενό που υπάρχει στην εξοικείωση των σπουδαστών με γνώσεις ή/και δεξιότητες επιχειρηματικότητας, είτε μέσω αναβάθμισης του προγράμματος σπουδών των σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού, είτε μέσω ευκαιριών επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης.

Λέξεις κλειδιά: Επαγγελματική κοινωνικοποίηση, επιχειρηματικότητα, επαγγελματική σταδιοδρομία, πανεπιστημιακές σπουδές.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΟΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	i
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΟΧΟΜΕΝΩΝ	iii
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1. Ορισμός και διατύπωση του προβλήματος	1
1.2. Σκοπός της έρευνας	9
1.3. Σημασία της έρευνας.....	9
1.4 Ερευνητικά ερωτήματα	10
1.5. Οριοθετήσεις και περιορισμοί.....	10
1.6. Διευκρίνηση όρων.....	10
II. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	11
2.1. Αντιστοιχία πανεπιστημιακών σπουδών και επαγγελματικής κατεύθυνσης	11
2.2. Παράγοντες που συμβάλλουν στη λήψη απόφασης για επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης.....	12
2.3. Λόγοι επιλογής ειδίκευσης εντός των πανεπιστημιακών τμημάτων	14
2.4. Προπτυχιακή εκπαίδευση και συμβουλευτική	16
2.5. Θεωρητικό πλαίσιο.....	18
III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	20
3.1 Ποιοτική έρευνα	20
3.1. Συνέντευξη	20
3.2 Ερευνητικό δείγμα και διαδικασία συλλογής δεδομένων	22
3.3 Ανάλυση δεδομένων	23
3.4. Εμπιστευσιμότητα	24
IV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	25
4.1. Επαγγελματική κοινωνικοποίηση – Αποτελέσματα συνεντεύξεων	25
4.2. Συμβουλευτική - Επιχειρηματικότητα – Αποτελέσματα	35
V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	42
VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	49
VII. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	53
VIII. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	63
Ερωτήσεις Συνέντευξης	63

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Ορισμός και διατύπωση του προβλήματος

Καθοριστικό παράγοντα στη ζωή του ανθρώπου διαδραματίζει η επιλογή επαγγέλματος που αυτός θα ακολουθήσει στην μετέπειτα ζωή του. Όσο μεγαλώνει το άτομο, αυξάνονται και οι ευθύνες του. Όλοι οι άνθρωποι σε κάποια στιγμή της ζωής τους καλούνται να αποφασίσουν το επάγγελμα που θέλουν να ασκήσουν και για τους περισσότερους από αυτούς η επιλογή επαγγέλματος είναι υπόθεση ζωής. Ως εκ τούτου, η επιλογή πρέπει να γίνεται με τα κατάλληλα κριτήρια, για να μπορέσει το άτομο να πορευτεί με επιτυχία και κυρίως ευτυχία στην υπόλοιπη ζωή του.

Η επιλογή επαγγέλματος είναι μια απόφαση που δεν μπορεί να ληφθεί δίχως να σταθμιστούν ποικίλοι παράγοντες, σχετικοί τόσο με την προσωπικότητα του κάθε ατόμου όσο και με τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα του. Ένα επάγγελμα δεν είναι άλλωστε μόνο μια πηγή εσόδων, αλλά πολύ περισσότερο ένα μέσο έκφρασης ουσιαστικών πτυχών της υπόστασης του ανθρώπου που καλείται να το ασκήσει. Το άτομο επιλέγει ή θα πρέπει να επιλέγει ένα επάγγελμα που θα ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες κλίσεις του και στα ενδιαφέροντα του. Αυτό θα τον βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό, στο να είναι πιο αποδοτικό επαγγελματικά και παράλληλα να αντιμετωπίζει τις δυσκολίες πιο εύκολα, λόγω της ευχαρίστησης που του προσφέρει αυτή η ασχολία. Επιπλέον, σημαντικό για τον μελλοντικό εργαζόμενο είναι η ψυχική ευεξία. Το επάγγελμα πρέπει να τον ευχαριστεί, ώστε να μην βαρεθεί ποτέ να ασχολείται με αυτό. Πέρα από το αίσθημα της επιτυχίας και ευτυχίας που μπορεί να προσφέρει το επάγγελμα, ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στο να εξασφαλίζει μια οικονομική άνεση στο άτομο, και να το βοηθάει στο να καλύψει τις βιοτικές, προσωπικές, κοινωνικές και οικονομικές του ανάγκες, οπότε το ζήτημα αυτό κατέχει συνήθως πρωταρχική σημασία στη σχετική επιλογή. Παράλληλα, το επάγγελμα λειτουργεί παραδοσιακά ως μέσο προσμέτρησης της επιτυχίας του κάθε ατόμου· ως στοιχείο που του

προσδίδει κοινωνική αναγνώριση. Το άτομο, μέσω της εργασίας, προσπαθεί να βιώσει την ικανοποίηση της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει η ανάγκη για μία περαιτέρω ουσιαστική έρευνα, του τι πραγματικά επιδιώκουν τα άτομα από το επάγγελμά τους. Τι αξίζει τελικά περισσότερο; Η προσωπική ανάδειξη και η απόκτηση μιας σημαντικής οικονομικής επιφάνειας ή εκείνο που έχει σημασία είναι η καθημερινή ευκαιρία να προσφέρει στους άλλους ανθρώπους; Στενά συνυφασμένες με αυτό το ερώτημα είναι η στάση κι οι προσδοκίες της οικογένειας του νέου, καθώς συχνά η δική τους ανάγκη να διασφαλιστεί η «κοινωνική επιτυχία» δρουν καταλυτικά ως προς τη σχετική επαγγελματική επιλογή (Garcia et al., 2015).

Πολύ σημαντικό ρόλο σε όλη αυτή την προσπάθεια, πέρα από την προσωπικότητα, τις κλίσεις, την ωριμότητα, τις προτιμήσεις και την πληροφόρηση που έχει το άτομο, έχουν οι φορείς που τον επηρεάζουν στη λήψη της απόφασης. Τέτοιοι είναι η ευρύτερη οικογένεια, ο άμεσος και έμμεσος κοινωνικός περίγυρος, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς η ζήτηση της αγοράς εργασίας. Πολλές έρευνες έχουν εξετάσει την επίδραση που έχει η οικογένεια στις αποφάσεις σταδιοδρομίας (Guan et al., 2016; Sovet & Metz, 2014). Η οικογένεια είναι ο πιο σημαντικός φορέας κοινωνικοποίησης του ατόμου και η επίδραση που ασκεί στους νέους είναι ιδιαίτερα σημαντική. Έρευνες αποδεικνύουν ότι βασική μέριμνα της οικογένειας θα πρέπει να είναι η ενίσχυση των ταλέντων των νέων και η κατατόπισή τους σχετικά με την επιλογή επαγγέλματος. Πολλές φορές όμως, οι γονείς θέλοντας να δουν στα παιδιά τους έναν εξελιγμένο εαυτό τους, και να ικανοποιήσουν προσωπικές τους φιλοδοξίες, τα οδηγούν σε λάθος αποφάσεις με βάση τα θέλω και τις ικανότητες τους. Στο ίδιο μήκος κύματος, λειτουργεί και ο κοινωνικός περίγυρος του νέου, όπως οι συγγενείς, οι φίλοι, οι καθηγητές. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης πολλές φορές «βομβαρδίζουν» τους νέους με συγκεκριμένα πρότυπα και ιεραρχίες, προσπαθώντας να τους κάνουν να λειτουργήσουν παρορμητικά. Το πιο σημαντικό, βέβαια, είναι η κριτική σκέψη και ωριμότητα του νέου, δηλαδή να μπορεί να κρίνει τα ερεθίσματα που δέχεται. Όταν γνωρίζει ποιος είναι και τι θέλει, μπορεί να πάρει την σωστή απόφαση, σκορπίζοντας όλους τους σκοπέλους που συναντά στον

δρόμο του. Σε κάθε περίπτωση, η επιλογή του μελλοντικού επαγγέλματος πρέπει να βασιστεί περισσότερο σ' εκείνα τα ζητούμενα που θα διασφαλίζουν - στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό - πως οι νέοι θα αντλούν από την εργασία τους ένα αίσθημα ουσιαστικής ικανοποίησης.

Εντός των πανεπιστημιακών σπουδών, αφού ο κάθε ανερχόμενος επαγγελματίας επιλέξει την σχολή που θέλει να ακολουθήσει, καλείται να ειδικευτεί σε έναν τομέα. Όπως και στην επιλογή της σχολής, έτσι και στην επιλογή ειδίκευσης υπάρχουν ποικίλοι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στην απόφασή τους. Συμβαίνει συχνά οι νέοι και οι νέες, να εισάγονται σε μια σχολή με σκοπό να σπουδάσουν ακολουθώντας μία συγκεκριμένη ειδίκευση και εν τέλει να καταλήγουν σε μία διαφορετική. Αυτό συμβαίνει λόγω της επιρροής διαφόρων παραγόντων με τους οποίους βρίσκονται αντιμέτωποι στην πορεία της φοίτησής τους. Πιο συγκεκριμένα, στον τομέα της ιατρικής, η κουλτούρα της εργασίας και η εμπειρία που θα έχει το άτομο μέχρι την αποφοίτησή του (Harris et al., 2005) σε συνδυασμό με τις οικονομικές απολαβές, τις προσωπικές ικανότητες και το κύρος της δουλειάς (Chang et al., 2006; Dikici et al., 2008; Hauer et al., 2008; Saigal, et al. 2007) αποτελούν βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή ειδίκευσης, με τις οικονομικές απολαβές να αποτελούν βασικό παράγοντα (Shin et al., 2015).

Πέρα από αυτά, σημαντικό ρόλο παίζει η επιρροή των διδακτικών στρατηγικών και πρακτικών κάθε σχολής, καθώς και οι παρεχόμενες ευκαιρίες για συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση ή/και υποστήριξη (Yu Wei Chew, 2011). Το φύλο, από την άλλη μεριά, φαίνεται να επηρεάζει αρκετά τις επιλογές των φοιτητών, καθώς κάποια επαγγέλματα θεωρούνται ανδροκρατούμενα και άλλα γυναικοκρατούμενα (Boyle et al., 2014; Semela, 2010). Ωστόσο, οι φοιτητές φαίνεται να δηλώνουν πως η επιλογή τους έχει να κάνει με τα δικά τους ενδιαφέροντα, αν και επηρεάζονται έντονα από τον κοινωνικό τους περίγυρο (Esters, 2007; Mokalake, 2005; Semela, 2010).

Όταν πλέον το άτομο αποφασίσει τον κλάδο που θα ακολουθήσει και καταφέρει να διεκπεραιώσει με επιτυχία τις σπουδές του, καλείται να αποφασίσει το επάγγελμα που θα ασκήσει. Οι απόφοιτοι συνήθως οδηγούνται σε ένα

επάγγελμα, το οποίο συσχετίζεται με τις σπουδές τους (Boudarbat & Chernoff, 2010, 2012; Dezelan et al., 2013; Pirciog et al., 2008). Υπάρχουν βέβαια και κάποιες περιπτώσεις που τα άτομα είτε λόγω ανεπάρκειας της πανεπιστημιακής γνώσης (Akinoyemi et al., 2012; Jote, 2013), είτε εξαιτίας έλλειψης ευχαρίστησης από την εργασία (Murtagh et al., 2011), οδηγούνται σε επιλογές, διαφορετικές από αυτές που είχαν επιλέξει να σπουδάσουν. Οι νέοι αρκετές φορές, μετά το πέρας των σπουδών τους, ανακαλύπτουν πως το επάγγελμά τους δεν ήταν πραγματικά αυτό που ήθελαν. Έτσι, επιλέγουν να ξεφύγουν από εκεί και κατευθύνονται προς επαγγέλματα που ναι μεν δεν είναι συναφή με τις σπουδές τους, αλλά είναι αυτό που πραγματικά ήθελαν να ασχοληθούν (Murtagh et al., 2011).

Αντίστοιχα με όσα αναφέρθηκαν ως τώρα, στο πλαίσιο προπτυχιακών σπουδών στην κατεύθυνση της Φ.Α. και του Αθλητισμού οι πεποιθήσεις, οι εμπειρίες και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των φοιτητών και των φοιτητριών φαίνεται να οδηγούν στην απόφαση για επιλογή του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Σύμφωνα με τον Lawson (1983), η κοινωνικοποίηση των εκπαιδευτικών Φ.Α. είναι μια διαδικασία, η οποία εξελίσσεται δια βίου. Από την πρώιμη ηλικία, τα άτομα βιώνουν εμπειρίες και καταστάσεις που επηρεάζουν την επιλογή σταδιοδρομίας τους, αντίθετα με τα παραδοσιακά πρότυπα που θεωρούν πως η κοινωνικοποίηση των εκπαιδευτικών ξεκινά από την στιγμή που το άτομο εισέλθει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και συνεχίζεται όσο διδάσκουν (Burlingame, 1972; Earls, 1981). Τα άτομα, μέσα από τα χρόνια της κοινωνικοποίησης τους, δημιουργούν μία υποκειμενική εκτίμηση σχετικά με τις δεξιότητες και ικανότητες που πρέπει να έχει το άτομο για να ασχοληθεί με την διδασκαλία της Φ.Α.. Για παράδειγμα, τα άτομα αφιερώνουν πολλές ώρες στην σχολική γυμναστική και στις εξωσχολικές δραστηριότητες, πράγμα που σε συνδυασμό και με την επιρροή που δέχονται από τον δάσκαλο-γυμναστή, βοηθάει στην δημιουργία της υποκειμενικής τους άποψης. Επίσης, τα στερεότυπα σχετικά με τη λειτουργία του σώματος επηρεάζουν σημαντικά τη λήψη αποφάσεων, καθώς οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. απεικονίζονται περισσότερο ως προς το σώμα και λιγότερο ως προς το μυαλό (Hendry & Whiting, 1972). Βέβαια, ο Lawson, θεωρεί ότι η κοινωνικοποίηση είναι μια διαδικασία σύνθετη και όχι αυτόματη (1983). Αυτό

συμβαίνει γιατί υπάρχει μια σύγκρουση μεταξύ των επιρροών που ασκούνται από ιδρύματα και αυτών που ασκούνται από ανθρώπους, καθώς τα πρώτα προσπαθούν να δημιουργήσουν συγκεκριμένα πρότυπα για τα άτομα με κάποιες ικανότητες ενώ οι άνθρωποι προσπαθούν να μεταμορφώσουν τα πρότυπα που θέτουν τα ιδρύματα.

Η κοινωνικοποίηση ενός ατόμου βαδίζει ανάλογα με την πορεία της μάθησής του και τις αλληλεπιδράσεις της, και περιλαμβάνει τις σχέσεις με άλλα άτομα, τις εμπειρίες, τους συντελεστές και τις ρυθμίσεις κοινωνικοποίησης (Pooley, 1975). Μπορούμε όμως να διακρίνουμε τρία είδη κοινωνικοποίησης που είναι σημαντικά για τους εκπαιδευτικούς και συχνά συμβαίνουν ταυτόχρονα (Lawson, 1983). Η *πολιτιστική προσαρμογή* είναι το πρώτο είδος κοινωνικοποίησης, που συμβαίνει στο άτομο από την στιγμή της γέννησής του. Περιλαμβάνει οδηγίες για κανόνες, έννοιες, εμπειρίες και ενέργειες των ανθρώπων και συχνά το ονομάζουν *ιδεολογία*, η οποία ασκείται από τους θεσμούς της κοινωνίας. Στην ουσία είναι αξίες, οι οποίες θα γίνουν, αναπόφευκτα, κτήμα του ατόμου.

Έπειτα, η *επαγγελματική κοινωνικοποίηση μέσω των σπουδών* είναι το επόμενο είδος, μέσω του οποίου οι επίδοξοι και έμπειροι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αποκτούν και φρεσκάρουν τις αξίες, τις δεξιότητες και τις γνώσεις που χρήζουν ως πρωταρχική ανάγκη για την διδασκαλία της Φ.Α.. Αυτές οι γνώσεις και δεξιότητες αποτελούν την *«κοινή τεχνική κουλτούρα»* για τους εκπαιδευτικούς σύμφωνα με τον Lortie (1975). Τέλος, έχουμε την *οργανωσιακή κοινωνικοποίηση* (γραφειοκρατική), η οποία έρχεται συχνά σε αντίθεση με την *επαγγελματική κοινωνικοποίηση* ως προς την μορφή, το περιεχόμενο και τις συνέπειες (Berger et al., 1973; Downs, 1976; Hoy & Rees, 1977; Templin, 1979; Van Maanen & Schein, 1979). Η *οργανωσιακή κοινωνικοποίηση* είναι μια διαδικασία από την οποία οι υποψήφιοι και οι έμπειροι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αποκτούν και διατηρούν μια κηδεμονική ιδεολογία και γνώσεις που θεωρούνται σημαντικές και πολύτιμες, από τον οργανισμό εντός του οποίου απασχολούνται. Αυτά τα τρία είδη κοινωνικοποίησης συμβαίνουν διαδοχικά και συχνά παραμένουν ασύμβατα, πράγμα που κάνει τη διαδικασία επιλογής και εισαγωγής στο επάγγελμα ακόμα πιο προβληματική.

Τα παραπάνω μοιάζουν ακόμη πιο περίπλοκα εάν αναλογιστεί κανείς τις επιρροές που δέχεται ένα άτομο από τις ευρύτερες τάσεις επιχειρηματικότητας, οι οποίες ασκούν επιρροές στις αποφάσεις και τις επαγγελματικές επιλογές ενός ατόμου. Ακριβής ορισμός για την επιχειρηματικότητα δεν μπορεί να αποδοθεί. Ο πιο γνωστός ορισμός της επιχειρηματικότητας ωστόσο, μπορεί να θεωρηθεί αυτός του Schumpeter (1934), ο οποίος αναφέρει τον επιχειρηματία ως έναν καινοτόμο ιδιώτη που δημιουργεί και βελτιώνει ένα προϊόν, μία μέθοδο παραγωγής, επηρεάζοντας τις τάσεις στην αγορά εργασίας καθώς αυτή συνεχώς εξελίσσεται. Βέβαια για να μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτό από έναν μελλοντικό επιχειρηματία, χρειάζεται και η κατάλληλη εκπαίδευση και ανατροφοδότηση. Η θεωρία της επιχειρηματικότητας είναι κάτι το οποίο θα βοηθήσει τους νέους να κατανοήσουν την όρο. Η θεωρία προσπαθεί να εξηγήσει ότι δεν αρκεί μόνο η παρατήρηση για να αναπτύξει κάποιος επαγγελματικές δεξιότητες. Η επιχειρηματικότητα κατακτάτε ως ένα σύνολο εμπειριών σε θέματα για τον κόσμο, την οικονομία και τον τρόπο συμπεριφοράς των επιχειρηματιών και επιτρέπει την πρόβλεψη των πραγματικών αποτελεσμάτων. Αυτό πρέπει να διδαχθεί στους επίδοξους επιχειρηματίες για να γνωρίζουν εκ των προτέρων την δέσμευση πόρων που απαιτεί η έναρξη μιας επιχείρησης (Fiet, 2001).

Πόσο σημαντική όμως είναι η ύπαρξη θεωρητικού υποβάθρου σε ένα μάθημα επιχειρηματικότητας; Ο Bygrave (1993), Διευθυντής Επιχειρηματικών Σπουδών στο Babson College, έχει αναφερθεί σε δύο τρόπους με τους οποίους μπορεί να «καταστραφεί» ένα μάθημα επιχειρηματικότητας. Ο πρώτος είναι το μάθημα να γίνει μόνο με πρακτικές εφαρμογές -κάτι που δεν βοηθάει στην ανάπτυξη της ικανότητας λήψης σωστών αποφάσεων - και ο δεύτερος τρόπος να είναι εντελώς θεωρητικό, πράγμα που το θεωρεί σαν μια «άνυδρη γη» εξαιτίας της οποίας δύναται να βαρεθούν οι μαθητές. Σύμφωνα με τον Kuhn (1970), δεν είναι τίποτα πιο πρακτικό από μια καλή θεωρία. Η καλή θεωρία θα βοηθήσει στην πρόβλεψη των αποτελεσμάτων των αποφάσεών μας. Τι χαρακτηριστικά, όμως, πρέπει να διαθέτει κάποιος για να οδηγηθεί στην δημιουργία μιας επιχείρησης; Πέραν των διαθέσιμων πόρων, η θεωρία της προσωπικότητας υποστηρίζει ότι η επιχειρηματική δράση ενός ατόμου εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά της

προσωπικότητάς του (Brockhaus & Horwitz, 1986). Τέτοια είναι η ανάγκη για την επίτευξη των στόχων, η υπευθυνότητα-ανάληψη ευθυνών, η αυτεπάρκεια - δηλαδή να γνωρίζει το άτομο τις ικανότητές του (Korunka, et al., 2003), το να έχει επιχειρηματική κουλτούρα (Schumpeter, 1934), και τέλος, να είναι καινοτόμο και σε συνεχή εγρήγορση ώστε να μην μένει στάσιμο και να εξελίσσεται συνεχώς.

Όπως αναφέρθηκε, όταν ένας φοιτητής ή μία φοιτήτρια ολοκληρώσουν τις πανεπιστημιακές τους υποχρεώσεις και αποφοιτήσουν, έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις/δεξιότητες, βάσει των οποίων θα λειτουργήσουν εντός του επαγγέλματος. Μεταξύ αυτών των γνώσεων/δεξιοτήτων είναι και εκείνες σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα και θα πρέπει να αναπτύσσονται κατά την διάρκεια των σπουδών. Είναι όμως επαρκής κατάρτιση των μελλοντικών επαγγελματιών σε θέματα επιχειρηματικότητας, έτσι όπως παρέχεται στην τρέχουσα μορφή της από τα πανεπιστημιακά ιδρύματα; Πόσο σημαντικό είναι για τους σύγχρονους αποφοίτους των σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού να διαθέτουν αυξημένες επιχειρηματικές δεξιότητες ή γνώσεις; Καθώς, η οικονομία και τεχνολογία του 21^{ου} αιώνα αναπτύσσονται γύρω από δραστηριότητες γνώσης, υπηρεσιών και πληροφορίας, η ικανότητα των επιχειρήσεων να δημιουργούν και να εμπορεύονται την γνώση, τους παρέχει βιώσιμες αποδόσεις (Apte et al., 2008; Audretsch & Thurik, 2001; Black & Lynch, 2003; Ewing Marion Kauffman Foundation, 2007). Αυτό αναγκάζει τις επιχειρήσεις να αναζητούν εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο να μπορεί να ανταπεξέλθει σε αυτή την κατάσταση, ενώ παράλληλα δημιουργείται χώρος για νέες επιχειρήσεις. Η έλλειψη όμως εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης, οδηγεί στην αναστολή ανάπτυξης νέων και ήδη υπαρχόντων επιχειρήσεων (Ewing Marion Kauffman Foundation, 2007).

Η Ευρώπη, σύμφωνα με τους Baldassarri και Saavala (2006), χρειάζεται περισσότερους επιχειρηματίες που είναι πρόθυμοι να καινοτομήσουν και να δημιουργήσουν νέες επιχειρήσεις και προϊόντα, για να διατηρήσουν την οικονομική ανάπτυξη. Με την επιχειρηματικότητα, επίσης, μπορεί να αντιμετωπιστεί η ραγδαία αύξηση της ανεργίας (Bahreyni et al., 2013). Αυτοί οι λόγοι, καθιστούν απαραίτητη την πλήρη κατάρτιση των ατόμων από το

εκπαιδευτικό σύστημα της αντίστοιχης χώρας, ώστε να είναι σε θέση να ξεκινήσουν δική τους επιχείρηση (Río-Rama et al., 2017).

Η επιχειρηματική εκπαίδευση είναι το πρώτο και πιο σημαντικό βήμα που πρέπει να πραγματοποιηθεί για την δημιουργία μιας καινοτόμου κουλτούρας στην Ευρώπη (Wilson, 2008). Παρά τις προσπάθειες όμως που γίνονται από τα ιδρύματα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των φοιτητών τους, ελάχιστοι είναι αυτοί (4%) που προέβησαν στην δημιουργία δική τους εταιρίας μετά την αποφοίτησή τους (Peña et al., 2014). Το ίδιο φαίνεται να συμβαίνει και στην Αμερική, όπου οι πρόσφατοι απόφοιτοι κολεγίου δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις που έχουν οι εργοδότες και οι εταιρίες (Cavanagh et al., 2006; ASTD, 2009}. Αυτό καθιστά απαραίτητο, να εξεταστούν οι παράμετροι που επηρεάζουν τις προθέσεις επιχειρηματικότητας των φοιτητών ώστε τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες στη σημερινή οικονομία και να κάνουν τις απαραίτητες αλλαγές στα προγράμματα σπουδών τους διασφαλίζοντας την διαμόρφωση των ικανοτήτων των φοιτητών στα δεδομένα του «21ου αιώνα». Τέτοιες ικανότητες αναφέρονται η ανάλυση προβλημάτων, η καινοτομία-δημιουργικότητα, η πρωτοβουλία, η προσαρμοστικότητα, η κριτική σκέψη και οι δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας (Autor et al., 2007; Boyd & Vozikis, 1994; Cavanagh et al., 2006; Goldin & Katz, 2008; Ίδρυμα Ewing Marion Kauffman, 2007; Pink, 2008; Porter et al., 2007; Scherer et al., 1989; Wagner, 2008). Οι παραπάνω δεξιότητες και ικανότητες, όταν συνδυαστούν με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους και σχέδια δράσης και ανάπτυξης συμβάλλουν στην επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία των φοιτητών/τριων, αποτελώντας παρακαταθήκη των σπουδών τους σε προπτυχιακό επίπεδο.

Μέχρι σήμερα, αν και υπάρχει αρθρογραφία που να εξετάζει τα κριτήρια βάσει των οποίων προπτυχιακοί φοιτητές επιλέγουν να σπουδάσουν και να εξειδικευτούν σε ένα επάγγελμα, απουσιάζουν έρευνες που να εξετάζουν το θέμα με πλαίσιο αναφοράς τη Φ.Α. και τον Αθλητισμό. Επιπλέον, δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία σχετικά με τις γνώσεις και τις δεξιότητες επιχειρηματικότητας που αποκτούν οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού.

1.2. Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει τα κριτήρια επιλογής ειδίκευσης των σπουδαστών σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού και να διερευνήσει τη σχέση αυτών με τις εμπειρίες επαγγελματικής κοινωνικοποίησής τους καθώς και τις επιχειρηματικές γνώσεις και δεξιότητές τους.

1.3. Σημασία της έρευνας

Η παρούσα μελέτη είναι πολύ σημαντική καθώς εξετάζει τις προσωπικές εμπειρίες των ατόμων, μετατρέποντας αυτές σε χρήσιμες πληροφορίες υπό την προοπτική της ποιοτικής μεθοδολογίας έρευνας. Η χρήση συνεντεύξεων, όπως αυτές που θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα έρευνα, δίνει τη δυνατότητα της ανάλυσης ατομικών εμπειριών και την προσέγγιση του θέματος μέσα από τα μάτια των νέων, καθώς αυτοί βιώνουν την καθημερινότητα των σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού, μέσω διαφορετικών ευκαιριών επαγγελματικής κοινωνικοποίησης. Η αποτύπωση των εμπειριών των νέων στην πορεία τους για τη λήψη απόφασης επιλογής ειδίκευσης και επαγγέλματος αναδεικνύει τις δράσεις ή/και τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν αναφορικά με την οργάνωση των πανεπιστημιακών προγραμμάτων σπουδών, καθώς και την παροχή ευκαιριών συμβουλευτικής και καθοδήγησης.

Τέλος, η ανάδειξη του προφίλ επιχειρηματικότητας των ατόμων και η σύνδεση αυτού με τις εμπειρίες φοίτησης και εισόδου των φοιτητών/τριων στο επάγγελμα θα δώσει πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα σύνδεσης των προγραμμάτων σπουδών των σχολών ΦΑ και Αθλητισμού με ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης, συμβατές με τις τάσεις και τη ζήτηση της εκάστοτε εποχής για επιστημονική γνώση και επαγγελματική εξειδίκευση.

1.4 Ερευνητικά ερωτήματα

- Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τους σπουδαστές σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού στην λήψη απόφασης για ενασχόληση με το συγκεκριμένη κατεύθυνση σπουδών;
- Ποια είναι τα κριτήρια επιλογής ειδίκευσης για τους σπουδαστές σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού;
- Σχετίζεται η επιλογή ειδίκευσης των σπουδαστών Φ.Α. και Αθλητισμού με γνώσεις/δεξιότητες επιχειρηματικότητας;

1.5. Οριοθετήσεις και περιορισμοί

Τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτουν από συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν σε συγκεκριμένα άτομα και ως εκ τούτου δεν είναι θεμιτό να γενικεύσουμε τα αποτελέσματα αυτών σε άλλες περιπτώσεις.

1.6. Διευκρίνιση όρων

- **Επαγγελματική κοινωνικοποίηση:** Η επαγγελματική κοινωνικοποίηση είναι μια διαδικασία μέσω της οποίας οι άνθρωποι μαθαίνουν, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης τους, τις δεξιότητες, τις γνώσεις, τις αξίες, τις συμπεριφορές και τις στάσεις που απαιτούνται για να αναλάβουν τον επαγγελματικό τους ρόλο (Shinyashiki, 2006)
- **Επιχειρηματικότητα:** η σύλληψη και η εκτέλεση μιας ιδέας, η οποία μπορεί να επιφέρει κάποια προστιθέμενη αξία τόσο για τον επιχειρηματία όσο και για το κοινωνικό σύνολο (Κακαρούχα, 2008)
- **Ειδίκευση:** η απόκτηση ειδικών γνώσεων και εμπειριών σε κλάδο επιστημονικό, τεχνικό, επαγγελματικό κτλ. (Τριανταφυλλίδη, 1998).

II. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1. Αντιστοιχία πανεπιστημιακών σπουδών και επαγγελματικής κατεύθυνσης

Οι Vasiliu και Ciolcă (2013) με την ερευνά τους, σχετικά με τις προτιμήσεις των αποφοίτων του Πανεπιστημίου Φ.Α. της Ρουμανίας διαπίστωσαν ότι οι σπουδαστές στο τμήμα αθλητισμού και κινησιολογίας ενδιαφέρονται να εργαστούν σαν καθηγητές σε διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης, ενώ οι σπουδαστές στο τμήμα της κινησιολογίας ως κινησιοθεραπευτές για την υγεία και της αποκατάσταση, καθώς και ως προσωπικοί γυμναστές. Οι Dezelan et al. (2013) εντόπισαν συνάφεια του τομέα της εργασιακής απασχόλησης με την πανεπιστημιακή εκπαίδευση και το είδος των αποκτηθέντων δεξιοτήτων, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τους απόφοιτους που δήλωσαν ότι χρησιμοποιούσαν τις δεξιότητες που μάθαιναν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους μετέπειτα στην εργασία τους. Επίσης, βρήκαν ότι οι σπουδαστές με καλύτερες βαθμολογίες είχαν και καλύτερη αντιστοιχία με τις ανάγκες της εργασίας τους. Στο ίδιο πλαίσιο, αναφέρονται δύο είδη αναντιστοιχίας εκπαίδευσης-εργασίας: (α) η κάθετη (υπερεκπαίδευση ή υπό-εκπαίδευση) και (β) η οριζόντια (εργασία-εκπαίδευση καμία σχέση). Μελετώντας αποφοίτους πολυτεχνικών σχολών, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι πάνω από το 1/3 των αποφοίτων (41,5%) έχουν αναντιστοιχία τόσο κάθετη όσο και οριζόντια, ενώ μόνο το 47,5% έχουν συσχέτιση εκπαίδευσης-εργασίας. Μάλιστα, το μέσο ποσοστό απασχόλησης έφτανε στο 80,3% , με τις γυναίκες να έχουν σταθερά χαμηλότερη απασχόληση στον τομέα των πολιτικών μηχανικών (Jote, 2013).

Σε άλλη έρευνα διαπιστώθηκε ότι μόνο το 40,93%, μεταξύ των αποφοίτων κάτω των 35 ετών, έχουν αντιστοιχία εκπαίδευσης-εργασίας με το 19,73% των γυναικών και το 16,80% των ανδρών να κατέχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 8,80% των ανδρών κατέχει μεταπτυχιακό δίπλωμα (Medha, 2015). Πολλές είναι οι έρευνες που μας αποκαλύπτουν ότι υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ εκπαίδευσης και εργασίας (Akinyemi et al., 2012; Boudarbat et al., 2010, 2012; Corominas et al., 2010; Pirciog et al., 2008). Στις έρευνες αυτές διαφαίνεται

ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αποφοίτων είχε απόλυτη αντιστοιχία της εκπαίδευσης με την δουλειά τους.

Επιπλέον, το επίπεδο εκπαίδευσης, καθώς και καλοί βαθμοί, επηρεάζουν έντονα την παραπάνω συσχέτιση (Boudarbat et al., 2012). Η αγορά εργασίας φαίνεται να είναι πιο απαιτητική για την ανδρική πλευρά του εργατικού δυναμικού, ζητώντας μεγαλύτερη σταθερότητα από τη δική τους πλευρά. Από την άλλη, οι γυναίκες έχουν περισσότερες πιθανότητες να αναπτύξουν το επάγγελμα τους βήμα-βήμα, με την πάροδο του χρόνου από την αποφοίτηση. Η εργασία πλήρους απασχόλησης αυξάνει έντονα την πιθανότητα της αντιστοιχίας εκπαίδευσης-εργασίας τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες, ενώ η μόνιμη απασχόληση αυξάνει την συσχέτιση για τις γυναίκες (Pirciog et al., 2008).

2.2. Παράγοντες που συμβάλλουν στη λήψη απόφασης για επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης

Αναφορικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την λήψη αποφάσεων των αποφοίτων για την μελλοντική τους καριέρα, η γονική και εκπαιδευτική υποστήριξη φαίνεται να επιδρά θετικά στην αισιοδοξία των αποφοίτων και να τους βοηθά να διαμορφώσουν θετικές προσδοκίες σχετικά με την επιτυχία στον κλάδο που τους ενδιαφέρει (Garcia et al., 2015). Επίσης, η οικογενειακή υποστήριξη επιδρά θετικά στην ικανότητα προσαρμογής τους στην εργασία, καθώς και την αυτό-αποτελεσματικότητα στην λήψη αποφάσεων. Τα υψηλά επίπεδα συντηρητισμού της οικογένειας επιφέρουν αρνητικές συνέπειες όσον αφορά στην γονική υποστήριξη, γεγονός που επιδρά εξίσου αρνητικά στην ανάπτυξη της αυτό-αποτελεσματικότητας των νέων εμποδίζοντας την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και της ευελιξίας τους κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας (Guan, 2016).

Το ίδιο επιβεβαιώνεται και σε έρευνες που εξετάζουν την επίδραση του στυλ γονικής μέριμνας στις επιλογές και τις αποφάσεις των νέων. Ειδικότερα, σε έρευνα που συγκρίθηκε το ελευθεριάζον στυλ (χαμηλός έλεγχος, υψηλή θαλπωρή) γονικής μέριμνας με το αυταρχικό (υψηλός έλεγχος, χαμηλή θαλπωρή),

διαπιστώθηκε ότι το τελευταίο είχε αρνητική επίδραση στα επίπεδα αυτο-αποτελεσματικότητας των εφήβων και την αύξηση των δυσκολιών που αντιμετώπιζαν κατά τη λήψη αποφάσεων επαγγελματικής σταδιοδρομίας (Sovet & Metz, 2014). Από την άλλη μεριά, το φύλο και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ατόμων επηρεάζουν την ικανότητα προσαρμογής τους στο επάγγελμα. Σχετικά με το φύλο, βρέθηκε πως οι άντρες έχουν υψηλότερες βαθμολογίες σε αξιολογήσεις λήψης αποφάσεων σε σχέση με τις γυναίκες, οι οποίες προτιμούσαν να κάνουν συμβουλευτική με άλλα άτομα για να βοηθηθούν. Επιπρόσθετα, τα άτομα που ήταν πιο προχωρημένα με την διαδικασία λήψης αποφάσεων σταδιοδρομίας εμφάνιζαν υψηλότερα επίπεδα ευσυνειδησίας και χαμηλότερα επίπεδα νευρωτισμού. Η αναβλητικότητα συσχετίστηκε αρνητικά με τις αποφάσεις και η εξωστρέφεια συνδέθηκε αρνητικά με την αναβλητικότητα, γεγονός που δείχνει ότι τα άτομα που δυσκολεύονται ή καθυστερούν να λάβουν αποφάσεις είναι πιο εσωστρεφείς και βιώνουν μεγαλύτερη πίεση κατά την άσκηση του επαγγέλματος (Gadassi et al., 2012).

Ο Carral (2010) διεξήγαγε έρευνα στην οποία προσπάθησε να αποτυπώσει το προφίλ φοιτητών Φ.Α. καθώς και τα κριτήρια βάσει των οποίων επέλεξαν να ακολουθήσουν αυτόν τον κλάδο. Όπως έδειξε, ο κύριος λόγος που οδηγεί τους σπουδαστές σε αυτή την κατεύθυνση (δηλ. πτυχίο Διδακτικής σε δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ειδική εκπαίδευση σε τομείς υγείας, αναψυχής, μεγιστοποίησης της απόδοσης και αθλητικού μάρκετινγκ) είναι η προτίμηση που έχουν στον αθλητισμό κυρίως σαν αθλητές και ιδιαίτερα τα αγόρια. Τα άτομα όμως αυτά, πολλές φορές υπομένουν το διδακτικό μέρος της Φ.Α., απλά για να προπονούνται με το άθλημα τους μέσω αυτής (Hutchinson, 1993; Lawson, 1983). Ένας άλλος λόγος επιλογής επαγγελματικής κατεύθυνσης είναι η κοινωνικοποίηση που εκλαμβάνουν εντός και δια μέσω του αθλητισμού, που εξηγείται ως ένα σύνολο από εμπειρίες που έχουν βιώσει κατά τη διάρκεια των χρόνων ενασχόλησής τους με διάφορα είδη αθλητικής δραστηριότητας. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου και καθώς και η επιρροή από σημαντικά πρόσωπα όπως η οικογένεια, ενδυναμώνουν την ισχύ της τελικής τους απόφασης σχετικά με την επιλογή επαγγέλματος (Dodds et al., 1991).

Στην έρευνα των Murtagh et al. (2011), εξετάστηκε ο τρόπος που λαμβάνεται η απόφαση για επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης και μελετήθηκαν άτομα που άλλαξαν σταδιοδρομία. Οι αβίαστες ενέργειες, τα θετικά συναισθήματα, καθώς και ο σχεδιασμός της απόφασης φαίνεται πως σχετίζονται με την διαδικασία της αρχικής απόφασής τους. Οι περισσότεροι δεν είχαν ακολουθήσει συστηματικά βήματα για τη λήψη απόφασης και οδηγήθηκαν σε αποφάσεις της στιγμής. Όλοι προσπαθούσαν εκ των υστέρων να χτίσουν μία βεβαιότητα γύρω από την απόφασή τους, ώστε σε περίπτωση αποτυχίας, να μη θεωρηθεί η απόφαση λανθασμένη. Σχετικά τώρα με την αλλαγή καριέρας, τα αποτελέσματα έδειξαν πως όλοι είναι πιο ευχαριστημένοι με την νέα εργασία τους, καθώς ήταν αυτό που πραγματικά ήθελαν, παρουσιάζοντας πολλές ομοιότητες με την προηγούμενη τους δουλειά. Τέλος, η αλλαγή τους επηρεάστηκε και από το γεγονός ότι δεν ήθελαν να κάνουν μία δουλειά στο μέλλον που δεν θα τους γεμίζει (Murtagh et al., 2011).

Υπάρχουν, βέβαια, κάποιοι καθοριστικοί παράγοντες για την εύρεση και απόκτηση μιας εργασίας, που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την αντιστοιχία του πτυχίου με αυτή. Φαίνεται πως τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά δεν έχουν μεγάλη σημασία, εκτός από το φαινόμενο της μετανάστευσης, που δυσκολεύει τα άτομα να βρουν δουλειά αντίστοιχη με το πτυχίο τους (ακόμα και με πτυχίο της χώρας). Το φύλο, η ηλικία και το οικογενειακό υπόβαθρο δεν είχε ιδιαίτερη επίδραση (Boudarbat et al., 2012). Αντίθετα, η διαπεριφερειακή μετανάστευση έχει θετική επίδραση τόσο στην ανεύρεση δουλειάς όσο και στην καλύτερη αντιστοιχία της εκπαίδευσης με την εργασία, μειώνοντας την πιθανότητα υπερ-εκπαίδευσης (Iammarino & Marinelli, 2014).

2.3. Λόγοι επιλογής ειδίκευσης εντός των πανεπιστημιακών τμημάτων

Βιβλιογραφικά, πολλές έρευνες επικεντρώνουν στους λόγους για τους οποίους οι τελειόφοιτοι πανεπιστημιακών προγραμμάτων επιλέγουν ειδίκευση. Ειδικότερα, στην έρευνα των Harris et al. (2005) στην οποία συμμετείχαν απόφοιτοι ιατρικών σχολών διαπιστώθηκε ότι σημαντικό ρόλο στην επιλογή διατέλεσε η κουλτούρα του πλαισίου εργασίας, η εμπειρία που είχε από ανάλογα πλαίσια το άτομο μέχρι

την αποφοίτησή του, η δυνατότητα τα άτομα να μπορούν να εργαστούν με ευέλικτο ωράριο εργασίας, στοιχεία τα οποία φάνηκε να συνάδουν με ατομικές προτιμήσεις και χαρακτηριστικά. Στο ίδιο πλαίσιο έχουν κινηθεί και άλλες μελέτες, στις οποίες βρέθηκε πως οι οικονομικοί παράγοντες, το κύρος και οι προσωπικές ικανότητες είναι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή ειδίκευσης (Chang et al., 2006; Dikici et al., 2008; Hauer et al., 2008; Saigal et al., 2007). Οι Yu Wei Chew et al. (2011) παρατήρησαν πως σημαντικό ρόλο παίζουν τόσο οι προσωπικοί όσο και οι επαγγελματικοί παράγοντες, πράγμα που επιβεβαιώνουν και άλλες μελέτες (Dikici et al., 2008; Hauer et al., 2008; Saigal et al., 2007; Wright et al., 2004). Πιο συγκεκριμένα σαν προσωπικός παράγοντας αναφέρεται η επιρροή της διδακτικής της σχολής και των συμβούλων, και σαν επαγγελματικός η έμπνευση, ο απαιτητικός χαρακτήρας της ειδικότητας και το πόσο ταιριάζει με την προσωπικότητα του φοιτητή. Τέλος, σημαντικό ρόλο ως προς τη μελλοντική πρακτική και την ευελιξία σταδιοδρομίας φαίνεται να διαδραματίζει και το φύλο, καθώς ορισμένα επαγγέλματα είναι ανδροκρατούμενα και άλλα γυναικοκρατούμενα (Boyle, 2014).

Σε αντίστοιχη έρευνα των Shin et al. (2015) διαπιστώθηκε πως οι οικονομικές απολαβές ήταν ένας από τους κύριους λόγους επιλογής επαγγέλματος και ειδικότερα για τους φοιτητές σχολών οδοντιατρικής (π.χ. στον κλάδο της ορθοδοντικής, της στοματικής και της γναθοπροσωπικής χειρουργικής). Παράλληλα, σημαντικό ρόλο είχε και η διάρκεια του προγράμματος της ειδίκευσης, καθώς πολλοί σπουδαστές προτιμούσαν να έχουν μικρότερη διάρκεια παρακολούθησης. Ένας άλλος παράγοντας ήταν η παροχή φροντίδας, δηλαδή μέσω των γνώσεων τους, αλλά και η απόλαυση που θα εκλαμβάνουν ασκώντας το είδος της ειδίκευσής τους.

Τέλος, στο τμήμα της γεωπονίας βρέθηκε πως ο κύριος παράγοντας επιλογής ήταν ξεκάθαρα το τι ενδιαφέρει τους φοιτητές (Esters , 2007; Mokalake, 2005; Semela, 2010) και πως τόσο οι καθηγητές και οι δάσκαλοι όσο και η οικογένεια και οι φίλοι φαίνεται να επηρεάζουν την επιλογή της ειδίκευσης (Wildman & Torres, 2001). Ωστόσο, μια παλιότερη έρευνα αναφέρει πως η μόνη επιρροή που έχουν τα μέλη της οικογένειας είναι η καθοδήγηση για την επιλογή

σχολής και όχι ειδίκευσης (Jackman & Smith-Attisan, 1992). Επιπρόσθετα, σημαντική επιρροή στην επιλογή ειδίκευσης σε μία σχολή, είναι το φύλο, καθώς κάποιες ειδικεύσεις είναι ανδροκρατούμενες, όπως για παράδειγμα το Φυσικό, Χημικό και Μαθηματικό που τα τελευταία χρόνια εισέρχονται περισσότεροι άντρες, ενώ σε άλλες κυριαρχούν οι γυναίκες, όπως το Βιολογικό (Semela, 2010).

2.4. Προπτυχιακή εκπαίδευση και συμβουλευτική

Όσο αναφορά την συμβουλευτική, που παρέχεται για την καλύτερη λήψη αποφάσεων, τονίζεται πως οι απόφοιτοι αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες εξαιτίας έλλειψης κινήτρων και πληροφόρησης ακόμα και για τον ίδιο τους τον εαυτό. Επίσης, αντιμετωπίζουν δυσκολίες που αφορούν τόσο συναισθηματικές όσο και γνωστικές αιτίες. Όλοι οι σύμβουλοι θεωρούν πως η έλλειψη κινήτρων, η αναποφασιστικότητα και οι εσωτερικές συγκρούσεις (συναισθηματικές) εμποδίζουν την λήψη απόφασης, ενώ η έλλειψη πληροφόρησης σε όλους τους τομείς, οι αρνητικές πεποιθήσεις και οι αναξιόπιστες πληροφορίες οδηγούν στην όχι καλύτερη δυνατή απόφαση (Gati et al., 2013).

Οι Karimi et al. (2012), ήθελαν να δουν το αντίκτυπο των επιχειρηματικών προγραμμάτων στους φοιτητές μέσω μαθημάτων υποχρεωτικών και επιλογής. Βρέθηκε πως και οι δύο περιπτώσεις επηρέασαν σημαντικά τους φοιτητές, αλλά τα μαθήματα επιλογής αύξησαν σημαντικά την επιχειρηματική πρόθεση των φοιτητών σε σχέση με τα υποχρεωτικά. Στο ίδιο μονοπάτι, βρέθηκε πως οι επιχειρηματικές δεξιότητες των αποφοίτων μειώνουν τις πιθανότητες υπερεκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να έχουν υπερεκπαίδευση και τέλος, σε σύγκριση με τις κοινωνικές επιστήμες, μόνο οι σχολές υγείας μείωσαν σημαντικά την πιθανότητα υπερεκπαίδευσης. Αντίθετα, οι ανθρωπιστικές επιστήμες αύξησαν σημαντικά την πιθανότητα αναντιστοιχίας κατά περίπου 46% (Kucel et al., 2016).

Σε άλλο επίπεδο, οι Lee και Sabharwal (2016) αναφέρουν τρεις τύπους εργατικού δυναμικού, τον δημόσιο, τον κερδοσκοπικό και τον μη κερδοσκοπικό.

Ο Lee τονίζει πως η αντιστοιχία εκπαίδευσης-εργασίας αυξάνει την επαγγελματική ικανοποίηση, όμως οι εργαζόμενοι με κερδοσκοπικό χαρακτήρα μια απώλεια ικανοποίησης λόγω αναντιστοιχίας μπορούσαν να την καλύψουν με ικανοποίηση από υψηλό μισθό. Στον δημόσιο και μη κερδοσκοπικό τομέα, ο αυξημένος μισθός δεν μπορεί να αντισταθμίσει την απώλεια της ικανοποίησης από την εργασία λόγω κακής αντιστοιχίας.

Τέλος, διαπιστώθηκε πως οι απόφοιτοι παρουσιάζουν μεγάλα κενά στις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την εργασία τους και αυτό οφείλεται στο γεγονός πως τα διδασκόμενα μαθήματα δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Η κατάσταση αυτή οδηγεί πολλούς απόφοιτους στο να συνεχίσουν τις σπουδές ώστε να ξεχωρίσουν από τους όμοιους τους (Akinyemi et al., 2012; Corominas et al., 2010). Οι Mocanu et al. (2014) παραθέτει κάποιες απαντήσεις για την κατάσταση των πανεπιστημίων και λύσεις για την βελτίωση του. Η χαμηλή αξιοπιστία στους εκπαιδευτικούς, η αδιαφορία των φοιτητών, η χαμηλή ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς και η αδυναμία συνεργασίας εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με εργοδότες είναι παράγοντες που επηρεάζουν την τελική απασχολησιμότητα των σπουδαστών. Αυτό δημιουργεί έλλειψη εργασιακών εμπειριών, ανεπαρκείς προσδοκίες των νεοπροσληφθέντων και μειώνει την σημασία της συμβουλευτικής, όπως αναφέρουν οι απόφοιτοι.

Οι δυσκολίες προσέλκυσης και συμμετοχής των εργοδοτών στην παραπάνω διαδικασία και η έλλειψη δημοσιονομικών πολιτικών που υποστηρίζουν τη συμμετοχή τους αποτελούν άλλα σημαντικά εμπόδια. Τονίζεται πως πρέπει να υπάρξει επιμόρφωση των καθηγητών γιατί στερούνται πρακτικών και σχεδίων ανάπτυξης της ενημέρωσης των εργοδοτών για προσδιορισμό των αναγκών της αγοράς, ώστε να υπάρχει σωστή προετοιμασία των φοιτητών. Αυτή, γενικά, είναι μία κατάσταση που υπάρχει σε πολλά πανεπιστήμια ανά τον κόσμο και χρήζει ανάγκη αναδιαμόρφωσης για την καλύτερα λειτουργία της αγοράς εργασίας και για την μείωση της αναντιστοιχίας της εκπαίδευσης με την εργασία.

2.5. Θεωρητικό πλαίσιο

Η επαγγελματική κοινωνικοποίηση, σύμφωνα με τον Lawson (1983) εξελίσσεται δια βίου, καθώς από την πρώιμη ηλικία το άτομο αποκτάει εμπειρίες και ζει καταστάσεις που επηρεάζουν τις επαγγελματικές του επιλογές. Γενικά, αναφέρεται στην απόκτηση στάσεων, δεξιοτήτων, αξιών και γνώσεων που σχετίζονται με μια επαγγελματική υποκουλτούρα (Page, 2005). Η κοινωνικοποίηση του ατόμου βαδίζει ανάλογα με τις ευκαιρίες μάθησης και τις αλληλεπιδράσεις του, και περιλαμβάνει τις σχέσεις του με άλλα άτομα, αλλά και τις εμπειρίες κοινωνικοποίησής του (Pooley, 1975). Μέσα από τα χρόνια εμπειρίας, το άτομο χτίζει ένα πρότυπο επαγγέλματος το οποίο θα ακολουθήσει. Η επαγγελματική κοινωνικοποίηση διαμορφώνεται και από την εκπαιδευτική διαδικασία, όπου ο μαθητής παραλαμβάνει γνώσεις για να μπορεί να εξασκηθεί ως επαγγελματίας, σε συνεργασία με τον αντίστοιχο φορέα. Με λίγα λόγια, η επαγγελματική κοινωνικοποίηση σημαίνει ότι τα άτομα σκέφτονται, μοιάζουν και έχουν αξίες του αντίστοιχου επαγγέλματός τους.

Μια άλλη θεωρία που ερμηνεύει τον τρόπο που θα λειτουργήσει και τις αποφάσεις που θα λάβει ο επίδοξος επαγγελματίας είναι αυτή της επιχειρηματικότητας (Fiet, 2001). Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία, καθώς τα άτομα αποφοιτούν από μία σχολή, πρώτο τους μέλημα είναι είτε η απασχόληση σε μία δουλειά, είτε η δημιουργία μιας δικιάς τους επιχείρησης. Για να καταφέρουν όμως να δημιουργήσουν κάτι δικό τους, πρέπει να έχουν κάποιες βασικές επιχειρηματικές γνώσεις βάσει των οποίων θα συνδυάσουν τις εμπειρίες τους, με στοιχεία οικονομίας και τον τρόπο συμπεριφοράς του επιχειρηματία. Έτσι θα βοηθηθούν στο να γνωρίζουν την δέσμευση πόρων που χρειάζεται η έναρξη μιας νέας επιχείρησης (Fiet, 2001). Καθώς όμως, η οικονομία και τεχνολογία του 21ου αιώνα αναπτύσσονται γύρω από δραστηριότητες γνώσης, υπηρεσιών και πληροφορίας, η ικανότητα των επιχειρήσεων να δημιουργούν και να εμπορεύονται την γνώση, είναι αυτό που τους παρέχει βιώσιμες αποδόσεις (Apte et al., 2008; Audretsch & Thurik, 2001; Black & Lynch, 2003; Ewing Marion Kauffman Foundation, 2007). Αυτό αναγκάζει τις επιχειρήσεις να αναζητούν εξειδικευμένο

ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο να μπορεί να ανταπεξέλθει σε αυτή την κατάσταση, ενώ παράλληλα δημιουργείται χώρος για νέες επιχειρήσεις. Η έλλειψη όμως εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης, οδηγεί στην αναστολή ανάπτυξης νέων και ήδη υπαρχόντων επιχειρήσεων (Ewing Marion Kauffman Foundation, 2007). Γι' αυτό είναι απαραίτητη η ύπαρξη γνώσεων και δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας. Η επιχειρηματική εκπαίδευση είναι το πιο σημαντικό βήμα που πρέπει να πραγματοποιηθεί για την δημιουργία μιας καινοτόμου κουλτούρας στην Ευρώπη (Wilson, 2008). Παρά όμως τις προσπάθειες που γίνονται, ελάχιστοι είναι οι απόφοιτοι που δημιουργούν δικιές τους επιχειρήσεις μετά την αποφοίτησή τους (Peña et al., 2014).

III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Ποιοτική έρευνα

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αναζητεί τους λόγους για τους οποίους, σπουδαστές σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού επιλέγουν/επέλεξαν να ακολουθήσουν μία ειδίκευση/κατεύθυνση, ποιες ήταν οι επιρροές τους με βάση την θεωρία της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης και ποιοι είναι οι μελλοντικοί επιχειρηματικοί στόχοι τους. Προκειμένου να διερευνηθούν τα παραπάνω σε συνάρτηση με την προσωπικότητα και την οπτική των συμμετεχόντων επί του θέματος, χρησιμοποιείται ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, με κύριο ερευνητικό εργαλείο τη συνέντευξη. Το συγκεκριμένο είδος μεθοδολογίας δίνει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να αναστοχαστούν ελεύθερα σε σχέση με παλαιότερες σχολικές και αθλητικές εμπειρίες που ίσως τους οδήγησαν στις σημερινές επιλογές τους, καθώς και να σχολιάσουν ή να καταθέσουν μελλοντικές τους βλέψεις.

Η ποιοτική μεθοδολογία έρευνας αποτελεί την «είσοδο» στο μυαλό του ατόμου και στο τι διαδραματίζεται εκεί (Tuckman, 1972). Μέσω της συνέντευξης επιχειρείται να γίνει κατανοητή ολικά και σε βάθος η γνώμη/αντίληψη του κάθε συμμετέχοντα καθώς και τα προσωπικά του βιώματα. Βέβαιο θεωρείται πως οι απαντήσεις χαρακτηρίζονται από υποκειμενικότητα, καθώς είναι φιλτραρισμένες από τις προσωπικές τους εμπειρίες.

3.1. Συνέντευξη

Η συνέντευξη κατέχει εξέχουσα θέση στις μεθόδους συλλογής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα και είναι η διαδικασία κατά την οποία αλληλοεπιδρούν δύο άτομα, το ένα ρωτώντας και το άλλο απαντώντας. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί: (α) για συλλογή απόψεων – γνώμης, (β) για την καταγραφή εμπειριών ή συμπεριφορών, (γ) για την καταγραφή συναισθημάτων, (δ) για την καταγραφή γνώσεων και (ε) για

τη συλλογή δημογραφικών στοιχείων ή ιστορικού υλικού. Αυτές οι χρήσεις μπορούν να επιδιώκουν την άντληση πληροφοριών είτε από το παρελθόν είτε από τον παρόν και το μέλλον. Επιπρόσθετα, συχνά ο ερευνητής καλείται να κάνει κάποιες έξτρα ερωτήσεις, τις επονομαζόμενες ως διευκρινιστικές, για να αποκτήσει επιπλέον πληροφορίες για την απάντηση που δόθηκε τελευταία (Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης & Γούδας, 2003).

Ανάλογα με τον βαθμό δόμησης της συνέντευξης, δηλαδή ανάλογα με το βαθμό τυποποίησης της από τον ερευνητή μπορούμε σχηματικά να διακρίνουμε τρία βασικά είδη: την ημιδομημένη συνέντευξη, την μη δομημένη συνέντευξη και την πλήρως δομημένη συνέντευξη (Ίσαρη & Πουρκός, 2015). Πιο συγκεκριμένα:

1. Η **ημιδομημένη συνέντευξη** χαρακτηρίζεται από κάποιες προκαθορισμένες ερωτήσεις, οι οποίες μπορεί είτε να τροποποιηθούν ανάλογα με τον ερωτώμενο, είτε να αλλάξουν σειρά, είτε να γίνει προσθαφαίρεση, πράγμα που εξηγεί την ευέλικτη μορφή της. Τέλος, αυτές οι ερωτήσεις βοηθάνε στην πλήρη και σε βάθος κάλυψη του ερευνητικού θέματος (Γαλάνης, 2018; Ίσαρη & Πουρκός, 2015; Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης & Γούδας, 2003).
2. Η **μη δομημένη συνέντευξη** χαρακτηρίζεται από την απουσία προκαθορισμένων ερωτήσεων και περιλαμβάνει θεματικές περιοχές πάνω στις οποίες καλούνται, ο ερευνητής και ο ερωτώμενος, να αλληλεπιδράσουν, να μιλήσουν και να τοποθετηθούν ελεύθερα και με τους δικούς τους όρους. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα της συγκεκριμένης μορφής συνέντευξης είναι το γεγονός ότι μέσω της συζήτησης αυτής, μπορεί να προκύψουν θέματα, τα οποία δεν είχαν προκαθοριστεί από τους ερευνητές (Ίσαρη & Πουρκός, 2015; Mason, 2007; Robson, 2002, 2007).
3. Η **πλήρως δομημένη συνέντευξη** βασίζεται σε ένα αυστηρά προκαθορισμένο σύνολο ερωτήσεων και πραγματοποιείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο σε όλους τους ερωτώμενους (ίδια λόγια, ίδια σειρά). Δεν παρέχει ευελιξία ως προς την ανάπτυξη νέων θεμάτων και μοιάζει πολύ με την διεξαγωγή ενός ερωτηματολογίου (Dunn, 2000; Ίσαρη & Πουρκός, 2015; Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης, & Γούδας, 2003; Robson, 2007).

3.2 Ερευνητικό δείγμα και διαδικασία συλλογής δεδομένων

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκαν έξι ημιδομημένες συνεντεύξεις με τέσσερις φοιτητές και δύο απόφοιτους της Σχολής Επιστήμης Φ.Α. και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Το κριτήριο για την επιλογή του δείγματος ήταν τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και η σχέση αυτών με το θέμα υπό εξέταση (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Πιο συγκεκριμένα, για την μεγαλύτερη ποικιλία απαντήσεων καθορίστηκαν τρεις ομάδες με βάση το έτος σπουδών και έπειτα επιλέχθηκαν τα ανάλογα άτομα. Η πρώτη ομάδα αποτελούνταν από δύο φοιτητές/τριες (άντρας, γυναίκα) του τρίτου έτους, οι οποίοι δεν είχαν ακόμα πλήρως διαμορφωμένη άποψη για το τι κλάδο ήθελαν να ακολουθήσουν ως ειδίκευση και ήταν σε διαδικασία σκέψης. Η δεύτερη ομάδα, αποτελούνταν από δύο φοιτητές/τριες (άντρας, γυναίκα) του τέταρτου έτους, οι οποίοι παρακολουθούσαν ήδη μία συγκεκριμένη ειδικότητα και η τρίτη ομάδα από δύο απόφοιτους (άντρας, γυναίκα) οι οποίοι είχαν ολοκληρώσει τις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις. Αξίζει να τονίσουμε πως το συγκεκριμένο μέγεθος του δείγματος είναι επαρκές, μιας και βάσει των χαρακτηριστικών του δίνει λύση στα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω της πλατφόρμας Zoom, καθώς, λόγω της πανδημίας του Covid-19, δεν ήταν εφικτό να πραγματοποιηθούν δια ζώσης. Αφού δόθηκε στους συμμετέχοντες έντυπο συγκατάθεσης για ενημέρωση σχετικά με την διαδικασία, ξεκίνησε η συνέντευξη και οι βιντεοσυνομιλίες ηχογραφήθηκαν και καταγράφηκαν. Κατά την έναρξη της ερευνητικής διαδικασίας, αρχικά δημιουργήθηκε ο οδηγός συνέντευξης με τις ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις διαμορφώθηκαν με βάση την βιβλιογραφική ανασκόπηση. Συνολικά δημιουργήθηκαν εννέα βασικές ερωτήσεις, οι οποίες αναφέρονταν στη διαδικασία της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης του ατόμου με βάση το σχολείο, την ενασχόληση του με τον αθλητισμό και τις σχέσεις του με τα άτομα του περιβάλλοντος του. Έπειτα, οι ερωτήσεις κινήθηκαν σχετικά με την εμπειρία του από το πανεπιστήμιο, την γνώμη του για την αγορά εργασίας και τέλος, τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένας επιχειρηματίας. (βλ.

Παράρτημα). Αφού απομαγνητοφωνήθηκαν αυτολεξεί, οι συνεντεύξεις μελετήθηκαν και αναλύθηκαν σε βάθος.

3.3 Ανάλυση δεδομένων

Τα δεδομένα της έρευνας αναλύθηκαν με την τεχνική ανάλυσης περιεχομένου (Elo & Kyngäs, 2008). Μέσω της ανάλυσης περιεχομένου μετατρέπονται τα στοιχεία της ποιοτικής έρευνας σε ποιοτικά ή ποσοτικά στοιχεία και η ανάλυση έχει ως σκοπό να δώσει νέα στοιχεία και πληροφορίες για μελέτη, καθώς και να παρέχει νέες γνώσεις. Για την παρούσα ερευνητική μελέτη, η ανάλυση και επεξεργασία του περιεχομένου των συνεντεύξεων βασίστηκε στις αρχές της Θεμελιωμένης Θεωρίας (Strauss & Corbin, 1998), βάσει της οποίας ακολουθήθηκαν τα εξής τρία στάδια: (α) ανοιχτή, (β) αξονική και (γ) επιλεκτική κωδικοποίηση. Ειδικότερα:

- **Ανοιχτή κωδικοποίηση:** Αρχικά, με μια προσεκτική ανάγνωση του κειμένου των συνεντεύξεων, εντοπίστηκαν οι βασικές ιδέες, οι οποίες κρίθηκαν ότι σχετίζονται με το υπό διερεύνηση θέμα. Έπειτα οι ιδέες αυτές, μετατράπηκαν σε έννοιες.
- **Αξονική κωδικοποίηση:** Έπειτα οι έννοιες αυτές εντάχθηκαν σε κατηγορίες γενικότερων εννοιών-φαινομένων, αφού πρώτα ομαδοποιήθηκαν ως προς το νόημα και συνάφεια τους. Έτσι έγινε προσπάθεια για εντοπισμό σχέσης μεταξύ των νέων κατηγοριών-φαινομένων ως προς (α) αν ήταν συμπληρωματικές, (β) είχαν την μορφή σύγκρουση-αντίθεση ή αίτιο-αποτέλεσμα και (γ) είχαν σχέσεις χρόνου.
- **Επιλεκτική κωδικοποίηση:** Τέλος, αναζητήθηκαν κεντρικές ομάδες φαινομένων, οι οποίες να μπορούν να δημιουργήσουν βασικές ιδέες, με βάση επιμέρους ιδέες, κατηγορίες και έννοιες, που θα απαντήσουν στα ερωτήματα της έρευνας αυτής. Οι βασικές αυτές ιδέες προβλέπονταν να βοηθήσουν ως πλαίσιο για την εξήγηση του υπό εξέτασης θέματος (κριτήρια που επηρεάζουν τους σπουδαστές στην επιλογή ειδίκευσης).

3.4. Εμπιστευσιμότητα

Με τον όρο εμπιστευσιμότητα της έρευνας εννοούμε ότι η έρευνα πραγματοποιείται με τέτοιο τρόπο, που έχει ως αποτέλεσμα η λήψη, η εξέταση και η ανάλυση των δεδομένων να μην επηρεάζεται από τις αντιλήψεις, τις προκαταλήψεις, τα θέλω και τα πιστεύω του ερευνητή. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να είναι ίδια, αν η έρευνα πραγματοποιηθεί από διαφορετικούς ερευνητές (Thomas & Nelson, 2015). Τα κριτήρια που διασφάλισαν την αντικειμενικότητα της παρούσας έρευνας ήταν η εμπλοκή του ερευνητή στην έρευνα και η γνωριμία αυτού με τους συμμετέχοντες, καθώς και οι εντυπώσεις του από την διαδικασία της συνέντευξης.

IV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η ανάλυση των δεδομένων των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε με γνώμονα αφενός τις επιρροές και τις εμπειρίες επαγγελματικής κοινωνικοποίησης των συμμετεχόντων σε χώρους και πλαίσια Φ.Α. και Αθλητισμού και αφετέρου τις απόψεις και θέσεις τους περί επιχειρηματικότητας. Ως προς τον άξονα της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης προέκυψαν τα εξής θέματα: (α) *ατομικές κλίσεις και ενδιαφέρον* (με την έννοια των επιρροών και της καθοδήγησης που είχαν οι συμμετέχοντες από καθηγητές και γονείς κατά τη διάρκεια των σχολικών και φοιτητικών τους χρόνων), (β) *η αθλητική ενασχόληση ως εφαλτήριο επαγγελματικού προσανατολισμού* (με την έννοια των ευκαιριών οι οποίες δόθηκαν στους συμμετέχοντες για εύρεση εργασίας εντός των χώρων άθλησής τους), (γ) *κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις εντός και δια μέσω του αθλητισμού* (με την έννοια των επιδράσεων που είχαν αυτές οι σχέσεις στη διαμόρφωση της ατομικής και επαγγελματικής τους ταυτότητας). Ως προς τον άξονα της επιχειρηματικότητας, προέκυψαν τα εξής θέματα: (α) *προκλήσεις επαγγελματικής εδραίωσης* (με αναφορά στο περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, στις υποδομές και στο ανθρώπινο δυναμικό των σχολών φοίτησης) (β) *πρότυπο επαγγελματία Φ.Α. και Αθλητισμού* (με επίκεντρο στις γνώσεις και τις δεξιότητες επιχειρηματικότητας που οφείλει να διαθέτει ο μελλοντικός επαγγελματίας Φ.Α. και Αθλητισμού).

Οι παραπάνω άξονες καθώς και τα επιμέρους θέματα ανά άξονα, αναλύονται διεξοδικά στη συνέχεια, υπό την οπτική και τις θέσεις των συμμετεχόντων. Για προστασία της ανωνυμίας των συμμετεχόντων στην έρευνα, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι αναφέρονται με ψευδώνυμα.

4.1. Επαγγελματική κοινωνικοποίηση – Αποτελέσματα συνεντεύξεων

Από την ανάλυση των συνεντεύξεων φάνηκε ότι οι συμμετέχοντες επεσήμαναν τις ατομικές τους κλίσεις ως αφετηρία για την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό και την ανάπτυξη θετικής στάσης προς το επάγγελμα του γυμναστή ή του προπονητή. Ειδικότερα, ο Νίκος ανέφερε διαχρονική ενασχόληση με τον αθλητισμό από μικρή

ηλικία και πιο συγκεκριμένα με το ποδόσφαιρο μέχρι και σήμερα, δίνοντας έμφαση στην κλίση του προς αυτόν και διατηρώντας μια σχετική βεβαιότητα ότι θα αποτελέσει μελλοντικά το αντικείμενο εργασίας του, σε αντιπαράβολη με μια καλή επίδοση στα υπόλοιπα μαθήματα του σχολικού προγράμματος. Όπως και οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες, ο Νίκος διατηρούσε ανεπτυγμένες διαπροσωπικές σχέσεις με τους συμμαθητές του, ενώ αντλούσε θετική έμπνευση και ενδόμυχη καθοδήγηση από τους καθηγητές του με τους οποίους ανακαλεί αποκλειστικά τυπικές σχέσεις. Το γεγονός αυτό φάνηκε να ενισχύει τις κλίσεις και το ατομικό του ενδιαφέρον. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...Οι σχέσεις μου με τους συμμαθητές ήταν πάντα καλές, φιλικές. Με τους καθηγητές πλην κάποιων εξαιρέσεων όπου οι σχέσεις ήταν αρκετά καλές και με επηρέασαν και μένα θετικά, θα τις χαρακτήριζα τυπικές...».

Αντίστοιχα, ο Κώστας ανέφερε μέτριες σχολικές επιδόσεις, σε αντιπαράβολη με την εξαιρετική κλίση, προσήνεια και επιδόσεις απέναντι στον ερασιτεχνικό, αλλά υψηλού ανταγωνισμού, αθλητισμό. Η έμφαση που έδινε στον αθλητισμό οδήγησε στην ενασχόληση με μεγάλη ποικιλία αθλημάτων επί των οποίων ανακάλυπτε συνδέσεις, με κυριότερο τον ακοντισμό. Ο Κώστας ανέφερε κοινωνικούς και οικογενειακούς παράγοντες ως στοιχεία που περιόρισαν τις επιλογές τους και διαμόρφωσαν την προσωπική του βούληση να ασχοληθεί με τον ερασιτεχνικό αθλητισμό στον αντίποδα της (έλλειψης ενδιαφέροντος ή της αποστροφής του για τον πρωταθλητισμό). Ο ίδιος ανέφερε ότι όλες οι σχέσεις με τους καθηγητές ήταν τυπικές, πλην των καθηγητών γυμναστικής από τους οποίους εισέπραττε μεγαλύτερη προσήνεια και ενδιαφέρον, γεγονός που τον οδήγησε εν μέρει και στην επιλογή μίας περισσότερο διδακτικής (και όχι αυστηρά προπονητικής) στάσης στο επάγγελμα. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...Στον ακοντισμό ήταν πάρα πολύ καλή σχέση μου με τον προπονητή. Τον έβλεπα σαν δεύτερο πατέρα μου, νοιαζόταν για μένα και νοιαζόμουν κι εγώ για αυτόν [...] Ο ιδανικός προπονητής πρέπει να κερδίζει τον

σεβασμό των παιδιών, να είναι ευχάριστος, να χαροποιεί τα παιδιά. Πρέπει τα παιδιά να μην τον βλέπουν σαν τον αυστηρό προπονητή, ούτε σαν φίλο όμως, να τον βλέπουν σαν τον μεγάλο τους αδελφό. Να έχει άριστη συνεργασία με τα παιδιά, να έχει κατανόηση, φιλοδοξίες και χιούμορ. Να κυλάει όμορφα η ώρα μαζί με τα παιδιά, να υπάρχει ευχαρίστηση...»

Ο Γιάννης ανέφερε, επίσης, στοιχειώδη κλίση και διαχρονική προσήνεια απέναντι στον ερασιτεχνικό αθλητισμό (και ιδιαιτέρως στην καλαθοσφαίριση), που όμως αποτέλεσαν ικανές και απαραίτητες συνθήκες για την καλλιέργεια μιας αδιαπραγμάτευτης βεβαιότητας σχετικά με την μελλοντική επαγγελματική ενασχόληση με αυτόν. Ανέφερε εξαιρετικά ανεπτυγμένες διαπροσωπικές σχέσεις τόσο με συνομήλικους όσο και με καθηγητές του, αναγνωρίζοντας την αυξημένη οικειότητα των σχέσεων που αναπτύσσονται σε επαρχιακές κοινότητες έναντι των αστικών περιοχών που ορισμένες φορές αγγίζουν τα όρια του συναισθήματος. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...Είχαμε άριστες σχέσεις, τόσο με τους συμμαθητές όσο και με τους δασκάλους. Μεγαλώνοντας ειδικά στην επαρχία υπάρχει μια μεγαλύτερη οικειότητα με τους καθηγητές και δημιουργείται ένα οικείο κλίμα και περιβάλλον που πολλές φορές ξεπερνάει και τις τυπικές σχέσεις καθηγητή-μαθητή και φυσικά με τους συμμαθητές μου, είχαμε πραγματικά πάρα πολύ καλές σχέσεις και περνούσαμε πολύ καλά μαζί...»

Η Ιωάννα παραδεχόμενη την κλίση, την ενασχόληση και το αδιάσπαστο ενδιαφέρον της για τον ερασιτεχνικό αλλά και επαγγελματικό αθλητισμό και μάλιστα για ποικιλία αθλημάτων από μικρή ηλικία, σε συνδυασμό με τις μέτριες σχολικές επιδόσεις, χρησιμοποίησε τον αθλητισμό ως εφελτήριο δημιουργίας επαγγελματικού προσανατολισμού. Το ενδιαφέρον της για τα πολλά αθλήματα ενασχόλησης της διατηρείται έως και σήμερα και οι απαιτητικές αθλητικές της υποχρεώσεις αναφέρθηκαν με έμφαση. Το πλαίσιο της κοινωνικοποίησης της

Ιωάννα υποδεικνύεται από την ίδια ως αρκετά ανεπτυγμένο με τους συμμαθητές της, ενώ οι σχέσεις με τους καθηγητές ήταν τυπικές και κατά περιπτώσεις σχέσεις επιρροής και καθοδήγησης. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...Οι καθηγητές είναι πάρα πολύ καλοί. Αυτό που μου έκανε εντύπωση είναι ότι έχουμε, συγκριτικά με άλλες σχολές, λόγω των μικρών μαθητών και των πρακτικών μαθημάτων είμαστε πάρα πολύ κοντά οι καθηγητές με τους φοιτητές. Υπάρχει αυτή η οικειότητα. Δεν έχω δηλαδή νιώσει ότι σε περίπτωση που χρειαστώ κάτι δεν θα με βοηθήσουν, θα μου εξηγήσουν...»

Η Μαρία, αντιστοίχως, ανέφερε πρώιμη και επαγγελματική ενασχόληση με τον αθλητισμό (και συγκεκριμένα με την κολύμβηση), σε συνδυασμό με το αυξημένο επίπεδο φυσικής δραστηριότητας και τη μέτρια επίδοση στα υπόλοιπα σχολικά μαθήματα. Αναφορικά με το επίπεδο κοινωνικοποίησης, αναφέρθηκε ανεπτυγμένο με τους ομότιμους, ενώ με τους καθηγητές αναφέρθηκαν τυπικές σχέσεις και σχετική επιμόρφωση από ορισμένους. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

« ...[...] μπορώ να πω ότι ένας-δύο δάσκαλοι μπορούσα να τους ξεχωρίσω και να πω κάτι παραπάνω για μένα ή να ρωτήσω κάτι σχετικά με το σχολείο, για οτιδήποτε αλλά πάνω κάτω τις τυπικές σχέσεις...».

Η Κατερίνα βασιζόμενη στην προσωπική της θεώρηση για τον παιδικό εαυτό της, ανέφερε εμμένουσα και διαχρονική αγάπη και αφοσίωση προς τον ερασιτεχνικό και εξωσχολικό αθλητισμό. Επί του παρόντος, η αθλητική της ενασχόληση φάνηκε να συνεχίζεται με αμείωτο ενδιαφέρον, προσήλωση και διακρίσεις σε αθλήματα διαφορετικά από αυτά της παιδικής της ηλικίας. Κοινωνικά, ανέφερε εξαιρετικά ανεπτυγμένες διαπροσωπικές σχέσεις τόσο με συμμαθητές όσο και με καθηγητές, ενώ στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς της πρόσθεσε το υψηλό επίπεδο κοινωνικότητας και προσαρμοστικότητάς της,

ακολουθούμενο από μία άκρως συμβατική παρουσία στη σχολική τάξη. Όπως ανέφερε:

«...Γενικότερα ήμουν αρκετά δραστήρια, κυρίως στο σχολείο στο μάθημα της γυμναστικής έβγαίνα, έπαιζα με τα αγόρια ποδόσφαιρο γενικά ήμουνα πολύ δραστήρια. Εντάξει στα μαθήματα δεν διάβαζα πάρα πολύ αλλά είχα ένα νορμάλ επίπεδο...»

Αναφορικά με τις γονικές σχέσεις και την γονική επιρροή, τόσο ο Νίκος όσο κι ο Γιάννης ανέφεραν ισχυρούς δεσμούς, υποστηρικτικότητα και ενθάρρυνση των προσωπικών τους επιλογών και της ελευθερίας οποιασδήποτε απόφασης των ιδίων εκ μέρους των οικογενειών τους. Στο ίδιο μήκος κύματος, η Ιωάννα ανέφερε ανεπτυγμένες οικογενειακές σχέσεις και ακλόνητους δεσμούς, σεβασμό στην ελεύθερη βούληση και επιλογή επαγγελματικού προσανατολισμού. Παρά την απουσία συνάφειας μεταξύ της επαγγελματικής δραστηριότητας των γονέων και του αθλητισμού, δεν ασκούταν ποτέ εσωτερική πίεση, νουθεσία ή ετεροκατεύθυνση παρά μόνο πλαίσιο εμπιστοσύνης και άσκησης του δικαιώματος της ελευθερίας του άμεσα ενδιαφερόμενου. Αξιοσημείωτα, η Μαρία παραδέχτηκε πως απολάμβανε ανεπτυγμένους οικογενειακούς δεσμούς, υψηλό επίπεδο επικοινωνίας και κατανόησης, αυξημένη συμβουλευτική κατόπιν αναζήτησής της από την ίδια και εμπιστοσύνη. Όπως ανέφεραν χαρακτηριστικά (ο Νίκος κι ο Γιάννης) «...οι σχέσεις με τους γονείς μου ήταν πάντα καλές, με υποστήριζαν, ποτέ δε με πίεζαν να πάρω κάποια απόφαση που θέλανε αυτοί, πάντα στήριζαν τη δική μου γνώμη» και «οι γονείς μου με στήριζαν στις επιλογές μου, τη σεβάστηκαν και προσπάθησαν να με στηρίζουν με όποιο τρόπο μπορούσαν...». Η Ιωάννα ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...Η σχέση με τους γονείς μου ήταν πάρα πολύ καλή γενικά και με έχουν βοηθήσει θεωρώ αρκετά με το να μη με πιέζουν να κάνω αυτό που θέλουν. Ουσιαστικά νιώθω ότι οι γονείς μου κάθε φορά ήταν δίπλα μου και με στήριζαν γι' αυτό που ήθελα να κάνω» ομοίως και η Μαρία

ανέφερε «θεωρώ πως έχουμε αρκετά καλή σχέση, δηλαδή και συζητάμε πράγματα και τους συμβουλευόμαστε οπότε έχω κάποιο πρόβλημα ή είναι να πάρω κάποια απόφαση σημαντική στη ζωή μου και γενικότερα έχουμε αρκετά καλή επικοινωνία και εμπιστοσύνη...»

Αντίθετα, από τον Κώστα αναφέρθηκε η βασική ιδέα για τις γονικές σχέσεις και επιρροές. Αναφέρθηκε επίσης ένα αποδεκτού βαθμού ενδιαφέρον για τις σχολικές του επιδόσεις, ενώ από την άλλη μεριά η Κατερίνα ανέφερε διαχρονικά ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς, εξωστρέφεια και αυξημένη και θετική γονική επιρροή και καθοδήγηση λόγω της επαγγελματικής συνάφειας του πατέρα με τον αθλητισμό. Το κριτήριο επιλογής του επαγγελματικού προσανατολισμού της Κατερίνας φάνηκε να είναι μεροληπτικό λόγω του ποιοτικού ψυχαγωγικού χρόνου που αφιέρωσε μαζί με τον γονέα της από την παιδική κιόλας ηλικία στον αθλητισμό. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά *«ο πατέρας μου είναι γυμναστής και είχαμε γενικά πάρα πολλά ενδιαφέροντα από πολύ μικρή. Παιζαμε μαζί ρακέτες, κολυμπούσαμε, βόλεϊ στην παραλία. Με τη μαμά μου ίδια σχέση, πάντα τους ανοιγόμωνα, τους έλεγα τα προβλήματα μου. Είχαμε αρκετά καλές σχέσεις και ακόμα έχουμε»*

Αναφορικά με τις διαπροσωπικές σχέσεις στον αθλητισμό, ο Νίκος ανέφερε υγιείς και ανεπτυγμένες σχέσεις, ενώ αναφορικά με τις επαγγελματικές σχέσεις στον αθλητισμό, ανέφερε χαρακτηριστική τυπικότητα, αποστασιοποίηση και σεβασμό. Ο Κώστας επίσης ανέφερε σε γενικές γραμμές χαρακτηριστική αποστασιοποίηση που παλινδρόμησε μεταξύ οριακά κακής σχέσης με μεμονωμένους επαγγελματίες του αθλητισμού, που τον οδήγησαν σε παραίτηση και μεταξύ επαγγελματιών του αθλητισμού που αναπτύχθηκαν πολύ οικείες και θερμές εντυπώσεις. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...Στο χάντμπολ που ήταν ομαδικό άθλημα οι σχέσεις με τους συναθλητές ήταν εντελώς τυπικές. Δεν είχαμε κάποια επιπλέον επαφή εκτός του αθλήματος μόνο κατά τη διάρκεια της προπόνησης. Με τον προπονητή, στο χάντμπολ πάλι, δεν ήταν καθόλου καλή σχέση. Αυτή

ήταν και η αιτία που είχα φύγει από την ομάδα. Στον ακοντισμό ήταν πάρα πολύ καλή σχέση μου με τον προπονητή. Τον έβλεπα σαν δεύτερο πατέρα μου, νοιαζόταν για μένα και νοιαζόμουν κι εγώ για αυτόν...»

Ομοίως, η Κατερίνα ανέφερε άριστες διαπροσωπικές σχέσεις με τους ομότιμους της, σε αντιπαράβολή με την αποστασιοποίηση που φάνηκε να διατηρεί απέναντι στους επαγγελματίες προπονητές της διαχρονικά. Αντίστοιχα, η Μαρία αντιπαρέβαλε τις άψογες, υποστηρικτικές και παραγωγικές σχέσεις με συναθλητές της (αντίθετα από την ατομική φιλοσοφία του αθλήματός της) με τις σχέσεις με τους προπονητές της. Παραδέχτηκε ότι οι σχέσεις με τους προπονητές ήταν σε άμεση εξάρτηση με την εκάστοτε προσωπικότητα που συνεργαζόταν, άλλοτε τυπικές και αδιάφορες και άλλοτε ενθαρρυντικές, καθοδηγητικές και άκρως υποστηρικτικές. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά «...[...] η πρώτη ομάδα που ήμουν δεν ήταν και οι καλύτεροι προπονητές που θα μπορούσα να έχω αλλά στην δεύτερη ομάδα που πήγα μετέπειτα ήταν πολύ καλοί και σε βοηθούσαν να προχωρήσεις μπροστά, να μην μένεις στάσιμος. Όχι μόνο από επιδώσεις και γενικά...»

Αντίθετα, ο Γιάννης αναφέρει παγιωμένα και σταθερά ανεπτυγμένες σχέσεις με τους συναθλητές αλλά και με τους προπονητές. Με τους τελευταίους αναπτύχθηκε πολύ ισχυρό πλαίσιο έμπνευσης και άσκησης δημιουργικής επιρροής (προτυποποίηση) που φαίνεται να καθοδήγησε και την επαγγελματική κατεύθυνση του Γιάννη. Όπως ανέφερε:

...«Οι σχέσεις μου τόσο με τους συναθλητές και προπονητές μου ήταν πάρα πολύ καλές και φυσικά οι προπονητές μου με ενέπνευσαν και με έκαναν να θέλω και εγώ να τους μιμηθώ αν μπορούμε να το πούμε έτσι και να γίνω προπονητής. Έτσι και με τους συναθλητές μου πάντα είχα μια πολύ υψηλά ιστάμενη θεώρηση όσον αφορά την έννοια της ομάδας και προσπαθούσα να τους βλέπω σαν οικογένεια...»

Αξιοσημείωτα, η Ιωάννα εκτός από τις ανεπτυγμένες σχέσεις με τους συναθλητές (λόγω κοινών στόχων κι ενδιαφερόντων), παραδέχθηκε με έμφαση

στην σχέση αμοιβαίου σεβασμού, υποστηρικτικότητας, επιρροής, έμπνευσης και ενδιαφέροντος με τους επαγγελματίες του αθλητισμού που συναναστράφηκε. Η σχέση αυτή, πέρα από την επαγγελματική καθοδήγηση, προσέγγισε τα όρια της οικογενειακής μέριμνας και θαλπωρής.

Αναφορικά με το έναυσμα επιλογής της πανεπιστημιακής κατεύθυνσης, ο Νίκος παρά την πρόιμη κλίση και προσήνεια στον αθλητισμό, αναφέρει ότι η γνωριμία με την προπονητική σχολή έγινε χάρη σε κάποιον προπονητή και ένα συγγενικό πρόσωπο, ενώ μέχρι στιγμής εξακολουθεί να μην έχει κάποια επαγγελματική εμπειρία. Ομοίως, η έμφυτη και πρόιμη αθλητική κλίση και αγάπη του Κώστα, συνδυασμένη με το πατρικό πρότυπο που ακολουθούσε το επάγγελμα του προπονητή οδήγησε στην επιλογή των αθλητικών σπουδών. Αντίστοιχα, ο Κώστας επίσης δεν είχε ασχοληθεί επί του παρόντος επαγγελματικά με τον τομέα της προπονητικής. Από την άλλη μεριά, ο Γιάννης παραδέχθηκε ότι έλαβε θετικά εναύσματα -όχι όμως ειδικές οδηγίες και κατευθύνσεις- από ορισμένους προπονητές του και σε συνδυασμό με τις προσωπικές του αναζητήσεις κατέληξε στην επιλογή της προπονητικής ως κλάδο σπουδών. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά

«...[...] μπορώ να πω ότι προπονητές μου, όχι όλοι αλλά αρκετοί, με ενέπνευσαν, τους είδα και ήθελα να τους μιμηθώ, είδα ότι αυτό το επάγγελμα έχει κάτι το οποίο με εξιτάρει και με ελκύει, οπότε ναι και τα βιώματά μου αλλά και ψάχνοντας μέσα από το ίντερνετ μέσα από κάθε διαθέσιμη πηγή πάνω στο ζήτημα, είδα ότι πραγματικά είναι αυτό που θα ήθελα να κάνω...»

Αντίθετα με τους υπόλοιπους συνεντευξιαζόμενους, ο Γιάννης, διέθετε ήδη διετή επαγγελματική εμπειρία στον κλάδο της ειδικότητας προπονητικής και σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες (κλιμάκια), και δήλωσε μια μετριοπαθή αισιοδοξία και ευχαρίστηση από την μέχρι τώρα εμπειρία του.

«...Έχω δύο χρόνια εμπειρίας στον εργασιακό χώρο. Δεν είναι πολλά οπότε η άποψη που έχω σχηματίσει δεν μπορεί να είναι σφαιρική για τον κλάδο αλλά οι προσωπικές εμπειρίες και τα προσωπικά μου βιώματα είναι πάρα πολύ θετικά. Έχω συνεργαστεί με εξαιρετικούς ανθρώπους σε έναν κλάδο που ακούγονται άσχημα πράγματα, που διάφοροι συνάδελφοι δεν έχουν θετικές εμπειρίες αλλά εγώ προσωπικά δεν μπορώ να ισχυριστώ αυτό...»

Για την Ιωάννα η επιλογή των αθλητικών σπουδών ήταν ολόπλευρα δική της πρωτοβουλία και προέκυψε μέσα από προσωπική της αναζήτηση. Τα κίνητρά της ήταν εντελώς προσωπικά και ανθρωποκεντρικά (απέναντι στον υποψήφιο εκπαιδευόμενο αθλητή) και η τελική απόφαση ήταν -όπως αναφέρει χαρακτηριστικά «μονόδρομος». Όλα αυτά συνδυάστηκαν με μια ήδη κεκτημένη επαγγελματική εμπειρία σε ποικιλία αθλητικών αρμοδιοτήτων, αναπτυξιακών σταδίων και χώρων σωματικής εξάσκησης. Όπως διαπίστωσε, υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες εργασίας στον χώρο και άνευ όρων ηθική/υλική αποζημίωση του εργαζόμενου. Σύμφωνα με την ίδια:

«...Η επιλογή (της σχολής) ήταν κυρίως δικιά μου απόφαση. Δεν μπορούσα να φανταστώ να κάνω κάτι άλλο εκτός από το να είμαι σε κάποιο άθλημα μέσα, δηλαδή να βοηθάω για κάτι να γίνει καλύτερο, να βοηθάω κάποιον να γίνει καλύτερος. Γενικά μου άρεσε πάρα πολύ αυτό αφού ήταν η μοναδική μου επιλογή και είχα σκεφτεί ότι άμα δεν περνούσα θα ξανάδινα πανελλήνιες. Δεν είχα σκεφτεί να κάνω κάτι άλλο εκτός του αθλητισμού, οπότε θεωρώ ότι ήταν καθαρά δικιά μου επιλογή, με τα βιώματά μου κυρίως [...] Βλέπω ότι μέσα από αυτό εγώ κερδίζω πάρα πολλά πράγματα θετικά, με το να βλέπω ένα παιδί να ξεκινάει από το μηδέν και να καταφέρνει στη συγκεκριμένη περίπτωση να κολυμπάει...»

Αντίθετα, η Μαρία, παρά την πρόωμη ενασχόληση και κλίση της προς τον αθλητισμό, ήρθε αντιμέτωπη με χαρακτηριστική αποθάρρυνση από το κοντινό της περιβάλλον, οι περισσότεροι εκ των οποίων επικαλούνταν την έλλειψη επαγγελματικής αποκατάστασης. Παρά τις συστάσεις για αποφυγή, εκείνη ακολούθησε το ένστικτό της και έως και σήμερα παραμένει χαρούμενη και ευγνώμων για αυτή της την επιλογή, καθώς έχει ήδη προφτάσει να απασχοληθεί επαγγελματικά και να αποκτήσει βασική εργασιακή εμπειρία (και στις δύο ειδικότητές της) και αναγνωρίζει τόσο τις υλικές όσο και τις ηθικές απολαβές που έχει ήδη αποκομίσει.

Τέλος, η Κατερίνα, ανακαλεί ότι από πολύ νωρίς, ότι το οικογενειακό της περιβάλλον την ώθησε προς την επιλογή της επαγγελματικής ενασχόλησης με τον αθλητισμό, επικαλούμενοι τόσο την σωματοδομή της όσο και την σταδιοδρομία του γονέα στον χώρο. Ωστόσο, στην τελική λήψη της απόφασης, που ακολούθησε αυτών των συστάσεων, οδήγησαν περισσότερο οι προσωπικές της βλέψεις καθώς είχε ήδη αναγνωρίσει ότι μέσα από τον αθλητισμό εξασφαλίζει ψυχική ισορροπία, χαλάρωση, αποτοξίνωση και εκτόνωση. Σε κάθε περίπτωση, παραδέχεται ότι δεν έχει μέχρι στιγμής κατορθώσει να αποκτήσει επαγγελματική εμπειρία και αποδίδει αυτή τη συνθήκη στο απαιτητικό πρόγραμμα σπουδών και στην μειωμένη ζήτηση κατά τις καλοκαιρινές περιόδους.

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά «...με το που πιεζόμουνα από το διάβασμα, από κάποιο τσακωμό με την οικογένεια μου το μόνο που ήθελα να κάνω, ως εκτόνωση, ήταν να αθληθώ, δηλαδή έπαιρνα το ποδήλατο, έκανα βόλτες, έτρεχα, έπαιζα βόλεϊ και κατάλαβα ότι θέλω να κάνω το χόμπι μου επάγγελμα, οπότε σκέφτηκα ότι τα ΤΕΦΑΑ και η γυμναστική ακαδημία θα μου ταιριάζει 100%, γι' αυτό το λόγο [...] προς το παρόν δεν έχει τύχει (να εργαστώ στον κλάδο) διότι πάνω στην Αθήνα έχω πολύ επιβαρυνμένο πρόγραμμα, δεν προλαβαίνω. Τα καλοκαίρια, τα οποία γυρίζω στην πόλη μου, πάλι δεν προλαβαίνω να εργαστώ και το καλοκαίρι είναι και πιο περιορισμένος ο κλάδος μας τουλάχιστον, οπότε δεν έχει τύχει μέχρι στιγμής...»

4.2. Συμβουλευτική - Επιχειρηματικότητα – Αποτελέσματα

Σχεδόν όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι, εκτός από τον Κώστα εξέφρασαν με σιγουριά την συνολική ικανοποίησή τους από την αθλητική σχολή που επέλεξαν και από το γνωστικό επίπεδο του διδακτικού προσωπικού. Μάλιστα, ο Γιάννης και η Μαρία επιμέρισαν και την ικανοποίηση από τα διδασκόμενα μαθήματα και το διδακτικό προσωπικό και στην προσωπική θεώρηση εκ μέρους του φοιτητή. Άξιο αναφοράς είναι και το γεγονός ότι η Κατερίνα επεσήμανε και την εποικοδομητική σχέση και χαρακτηριστική οικειότητα φοιτητών-καθηγητών εντός της σχολής, ενώ έδωσε περισσότερη έμφαση στην πολυπλευρικότητα των γνώσεων ως κεντρική αξία του συγκεκριμένου Πανεπιστημίου. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...έχουμε, συγκριτικά με άλλες σχολές, λόγω των μικρών μαθητών και των πρακτικών μαθημάτων πάρα πολύ κοντινές σχέσεις με τους καθηγητές. Υπάρχει αυτή η οικειότητα. Δεν έχω δηλαδή νιώσει ότι σε περίπτωση που χρειαστώ κάτι δεν θα με βοηθήσουν, θα μου εξηγήσουν [...] οι καθηγητές έχουν όλη την καλή διάθεση να διδάξουν και είναι και πολύ καλοί στον κλάδο τους...».

Ωστόσο, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι επεσήμαναν το χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης και εξέλιξης των εγκαταστάσεων, που υποβαθμίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία. Ο Κώστας για να αιτιολογήσει το χαμηλό επίπεδο ικανοποίησής του από τη σχολή, κριτίκαρε αιχμηρά την συμπεριφορά και τον χαμηλό βαθμό υποστήριξης και καθοδήγησης εκ μέρους ορισμένων καθηγητών, αλλά και ο Νίκος άφησε αιχμές για το χαμηλό επίπεδο μεταλαμπάδευσης αξιών από τους καθηγητές στους φοιτητές. Όπως ανέφεραν χαρακτηριστικά «...οι καθηγητές μου με έχουν επηρεάσει σε επίπεδο γνώσεων σίγουρα. Υπάρχουν καθηγητές που έχω πάρει αρκετά πράγματα. Σε αξίες δεν νομίζω τόσο» και «οι καθηγητές δεν με έχουν επηρεάσει σε επίπεδο αξιών καθόλου, οι συμφοιτητές μόνο...»

Όπως υποδηλώθηκε από το σύνολο των συνεντευξιαζόμενων, τα μαθήματα που δημιουργούν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στους φοιτητές είναι εκείνα της

ειδικότητας και του επιστημονικού ενδιαφέροντος αλλά και τα πρακτικά. Πιο συγκεκριμένα, η Μαρία αναγνώρισε και την αξία των μαθημάτων επιλογής ως αναγνωριστικά εργαλεία ειδικοτήτων και τομέων που ενδεχομένως δεν θα μπορούσε να ανακαλύψει χωρίς την κατ' επιλογήν διδασκαλία.

Επομένως, το επίπεδο επιρροής από τους καθηγητές από την πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων κρίθηκε μέτριο προς υψηλό που θα λέγαμε ότι ο τυπικός χαρακτήρας υπερτερεί του ουσιαστικού, σε αντίθεση με εκείνο που προέρχεται από τους συμφοιτητές. Σύμφωνα με τον Κώστα, οι σχέσεις με τους συμφοιτητές είναι αρκετά επικοινωνιακές και οδηγούν σε αναστοχασμό και διαφοροποίηση, ενώ ο Γιάννης συμπληρώνει ότι στην θετική επιρροή από συναδέλφους μπορεί να συμπεριληφθεί η άκρως απαραίτητη συνδιαλλαγή απόψεων σχετικών με το επάγγελμα. Η Μαρία αναγνωρίζει την ζωτικής σημασίας και αξίας αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση από τις διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσονται με συναδέλφους, σε αντίθεση με την ανεπάρκεια των καθηγητών σε αυτόν τον τομέα. Η Ιωάννα διατηρεί μια πιο μετριοπαθή άποψη, επισημαίνοντας ότι επηρεάζεται περισσότερο από το γονικό περιβάλλον και την ίδια της την αντίληψη επί των πραγμάτων.

Το ιδανικό πρότυπο ενός επαγγελματία Φ.Α. διαφοροποιήθηκε αρκετά μεταξύ των συνεντευξιαζόμενων. Ειδικότερα, για τον Νίκο φάνηκε να είναι απαραίτητη η τεχνογνωσία και η θεωρητική γνώση του αντικειμένου, αλλά και η κοινωνικότητα μαζί με τις επικοινωνιακές ικανότητες. Ο Κώστας εστίασε περισσότερο στην θετική προσωπικότητα, την προσήνεια και την φιλικότητα. Αντίθετα, ο Γιάννης ξέχωρα από την άριστη και ευρεία κατάρτιση, θεωρεί απαραίτητο χαρακτηριστικό τον επαγγελματισμό, την πειθαρχία και την υπευθυνότητα απέναντι στο λειτούργημά του συνδυασμένο με την γνώση της παιδαγωγικής προσέγγισης και την ευρηματικότητα.

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο Νίκος ...*«πέρα από τις γνώσεις στα αθλήματα, την άριστη γνώση ανατομίας γενικά όλα αυτά (ο επαγγελματίας Φ/Α) θα πρέπει να έχει κοινωνικές αρετές θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό και για να βρει δουλειά και να έχει καλές σχέσεις με τους πελάτες του και γνώσεις ψυχολογίας...»*

Σύμφωνα με τον Κώστα «...*(ο επαγγελματίας Φ/Α) πρέπει να κερδίζει τον σεβασμό των παιδιών, να είναι ευχάριστος, να χαροποιεί τα παιδιά. Πρέπει τα παιδιά να μην τον βλέπουν σαν τον αυστηρό προπονητή, ούτε σαν φίλο όμως, να τον βλέπουν σαν τον μεγάλο τους αδελφό. Να έχει άριστη συνεργασία με τα παιδιά, να έχει κατανόηση, φιλοδοξίες και χιούμορ. Να κυλάει όμορφα η ώρα μαζί με τα παιδιά, να υπάρχει ευχαρίστηση....*»

Χαρακτηριστικά ο Γιάννης αναφέρει «...*πρέπει να είναι πρώτα απ' όλα επαγγελματίας, να επιδεικνύει έναν επαγγελματισμό, να είναι σοβαρός σε αυτό που κάνει με πειθαρχία και υπευθυνότητα,[...] να ξέρει παιδαγωγικά, να ξέρει όλα αυτά που θα τον κάνουν καλό στο επάγγελμά του, πρέπει να είναι καινοτόμος και να έχει φρέσκιες ιδέες...*»

Ο Ιωάννα θεωρεί κυρίαρχο χαρακτηριστικό την ανιδιοτέλεια και την αδιάκοπη επιδίωξη της επαγγελματικής τελειότητας έναντι του στείρου βιοπορισμού, ενώ η Μαρία εστιάζει στην σωματική ικανότητα, την παιδαγωγική προσέγγιση, την ευρηματικότητα και την εξελισσιμότητα. Τέλος, η Κατερίνα σε όλα τα προηγούμενα ήρθε να προσθέσει την επιμέλεια ως προς τα σωματικά του χαρακτηριστικά και τη συντήρηση του προτύπου του «*νους υγιής εν σώματι υγιή*».Όπως ανέφερε η Ιωάννα:

«...για μένα, το πρώτο απ' όλα είναι να του αρέσει αυτό που κάνει και να μην το κάνει μόνο για τα λεφτά, δηλαδή για μένα αυτό είναι λάθος γιατί αν πάει έτσι, με αυτό το σκεπτικό, δεν θα το αγαπήσει και έτσι μπορεί να του φαίνεται μονότονο ή βαρετό αυτό που κάνει. Οπότε από τη στιγμή που το αγαπάει, σίγουρα το μυαλό του λειτουργεί γι' αυτό και μπορεί να βρει πολλές καινοτόμες ιδέες και να προχωρήσει, αρκεί να το αγαπάει. Πολλές φορές ακούμε για διάφορους κλάδους ότι δεν υπάρχουν δουλειές και λοιπά, αλλά εγώ είμαι πολύ κατά σε αυτό, δηλαδή σκέφτομαι πως αν σου αρέσει θα βρεις να κάνεις τα πάντα, ζούμε σε έναν αιώνα στον οποίο όλο υπάρχουν καινούργια πράγματα που μπορείς να κάνεις και καινούργιες εργασίες αρκεί να σου αρέσει αυτό που κάνεις και να μπορείς να το υποστηρίξεις αυτό...»

Η Μαρία ανέφερε «...να είναι κινητικός, να έχει κυρίως καλή σχέση με τα παιδιά, να είναι ενεργητικός, να θέλει να ψάχνει να βρίσκει νέα πράγματα, γενικότερα να έχει θελήσει σίγουρα και προσπαθεί να εξελίσσεται συνεχώς και να προοδεύει, να μην μένει στάσιμος δηλαδή...». Ενώ η Κατερίνα ανέφερε «...πρέπει κατά κύριο λόγο να είναι κοινωνικός, επειδή έρχεται σε επαφή με ανθρώπους. Να είναι ευδιάθετος, να έχει γνώσεις πάνω στο αντικείμενό του, ευχάριστος. Νομίζω ότι και το σώμα παίζει αρκετά μεγάλο ρόλο πλέον στη σημερινή εποχή, δηλαδή να προσέχει το σώμα του, τη διατροφή του και γενικά το πώς φαίνεται. Αυτά πιστεύω αλλά κατά κύριο λόγο να έχει γνώσεις, λείπει πολύ στον τομέα μας αυτό...»

Οι απαιτήσεις της αγοράς εργασίας παρουσίασαν επίσης μεγάλη διακύμανση μεταξύ των συνεντευξιαζόμενων. Όλοι ανεξαιρέτως συμφώνησαν ότι υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός που απειλεί την επαγγελματική τους εδραίωση, με τον Νίκο να υποστηρίζει πως η πιο έξυπνη και αποτελεσματική απάντηση στον αθέμιτο ανταγωνισμό είναι η δημιουργία διασυνδέσεων. Επίσης, ο Γιάννης διατηρεί την βεβαιότητα ότι η απάντηση σχετίζεται με την συντήρηση ενός περισσότερου επαγγελματικού, πειθαρχημένου και καινοτόμου προφίλ άσκησης των καθηκόντων.

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά «...ο επαγγελματίας της φυσικής αγωγής πρέπει να είναι πρώτα απ' όλα επαγγελματίας, να επιδεικνύει έναν επαγγελματισμό, να είναι σοβαρός αυτό που κάνει με πειθαρχία και υπευθυνότητα. πρέπει να έχει γνώσεις από ένα πολύ ευρύ φάσμα γνώσεων που πιάνει πάρα πολλούς κλάδους και πρέπει να υπάρχει αυτή η πολύπλευρη γνώση. όχι μόνο να ξέρει το άθλημα το οποίο διδάσκει αλλά άλλαξε η ψυχολογία. να ξέρει παιδαγωγικά να ξέρει όλα αυτά που θα τον κάνουν καλό στο επάγγελμά του. πρέπει να είναι καινοτόμος. και να έχει φρέσκιες ιδέες. και λίγα αυτά τα στοιχεία αυτά τα στοιχεία ως κύριες αρχές...»

Η Μαρία αλλά και η Κατερίνα πρότειναν την αδιάκοπη προσπάθεια, την επιδίωξη επαγγελματικής τελειότητας και την φιλοδοξία μαζί με την εξάσκηση του αμιγώς ελεύθερου επαγγέλματος απέναντι στον ισχυρό ανταγωνισμό. Από την άλλη μεριά, τα στοιχεία επιχειρηματικότητας που πρέπει να έχει ή να καλλιεργεί ένας επαγγελματίας Φ.Α., σύμφωνα με τον Νίκο, είναι η οργανωτικότητα, ο

αυστηρός προγραμματισμός, η καινοτομία, το όραμα και το θάρρος. Πρόσθεσε ότι προσδοκά, οι επιχειρηματικές δεξιότητες που θα αναπτύξει να συναρτώνται με την εμπειρία. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά:

«...δεν έχω καθόλου εμπειρία σε αυτό τον κλάδο, θεωρώ ότι ένας επιχειρηματίας πρέπει να είναι καινοτόμος, να έχει όρεξη για δουλειά, να είναι διορατικός και ονειροπόλος. Για να ανοίξει μια επιχείρηση όποια κι αν είναι αυτή, πρέπει να έχει ένα μικρό απόθεμα στην άκρη, χρηματικά και υποδομικά. [...] Θεωρώ πως σ' αυτή τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή δεν τα διαθέτω όλα αυτά»...»

Ο Κώστας. περιορίστηκε στην εργατικότητα, την διορατικότητα και το όραμα προσθέτοντας την αναγκαιότητα αρχικού κεφαλαίου, επισημαίνοντας πως πρόκειται για ένα πεδίο που του κεντρίζει αρκετά το ενδιαφέρον. Ο Γιάννης υπέδειξε με έμφαση την τεχνοκρατία και ακολούθως την καινοτομία, την ευρηματικότητα, την οικονομική επάρκεια και την επαφή με τα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως βασικές επιχειρηματικές ιδιότητες του επαγγελματία αθλητισμού. Πιστεύει ότι η θεώρησή του για την αγορά εργασίας, η συντηρητικότητά του και οι φρέσκιες ιδέες του θα τον βοηθήσουν στο επιχειρείν μελλοντικά.

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο Κώστας *«...το έχω μέσα στα μελλοντικά μου πλάνα να σας πω την αλήθεια. Θεωρώ ότι έχω τα στοιχεία που χρειάζεται. Πιστεύω ότι είμαι μετρημένος εκεί που πρέπει, έχω ιδέες που θα μπορούσαν να διαχωρίσουν από τους υπόλοιπους και θεωρώ ότι με τα βιώματά μου και το πώς εγώ ερμηνεύω την αγορά εργασίας έχω μέλλον σε αυτόν τον τομέα...».*

Σύμφωνα με τον Γιάννη *«...Ειδικά στις μέρες μας, θεωρώ ότι για να γίνει κάποιος επιχειρηματίας, πρέπει να έχει μία νοοτροπία τεχνοκράτη όσον αφορά κάποια κομμάτια, καθαρά διαδικαστικά και στο πώς θα διαχειριστεί την επιχείρησή του, όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι που χρειάζεται μια καθαρά τεχνοκρατική διαχείριση για να μπορείς να είσαι βιώσιμος. Χρειάζεται καινοτομίες και φρέσκες ιδέες και εδώ γιατί καλώς ή κακώς ο επιχειρηματικός κλάδος έχει ανοίξει πάρα πολύ*

και οι επιχειρήσεις έχουν αυξηθεί με ραγδαίο ρυθμό τα τελευταία χρόνια. Οπότε πρέπει να βρεις κάτι το οποίο να σε διαχωρίσει από τον ανταγωνισμό και πλέον χρειάζεται στην εποχή των Social media χρειάζεται, θεωρώ, πολύ καλό επικοινωνιακό κομμάτι όσον αφορά την προώθηση της επιχείρησης...»

Σε όλα τα παραπάνω συμφώνησε κι η Μαρία, προσθέτοντας την κοινωνικότητα ως απαραίτητο στοιχείο. Φιλοδοξεί να καλλιεργήσει μελλοντικά τις προσωπικές επιχειρηματικές της δεξιότητες, καθώς επί του παρόντος την χαρακτηρίζει ο φόβος του ρίσκου. Για την Ιωάννα η κοινωνικότητα είναι ο κυρίαρχος παράγοντας επιχειρηματικότητας, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από μια ενωμένη ομάδα που εργάζεται πάνω από βαθιά θεμέλια εμπιστοσύνης και συνεργατικότητας. Προσθέτει ότι ο ίδιος ο επιχειρηματίας πρέπει να είναι θετικός απέναντι στην ανάληψη ρίσκου. Αναφορικά με τις μελλοντικές της επιχειρηματικές δεξιότητες, επίσης πιστεύει ότι μπορούν να αποκτηθούν μέσω της πολυετούς εμπειρίας, ωστόσο επί του παρόντος διατηρεί μια μετριοπαθή στάση. Τέλος, η Κατερίνα τόνισε την αναγκαιότητα δημιουργίας και διατήρησης διασυνδέσεων μαζί με έναν επαρκή οικονομικό προϋπολογισμό για ένα κερδοφόρο επιχειρηματικό πλάνο και πρόσθεσε, επίσης, την κοινωνικότητα και την ανάληψη ρίσκου ως συμπληρωματικά στοιχεία-κλειδιά για ένα επιτυχές επιχειρείν στον χώρο του αθλητισμού. Ας σημειωθεί ότι η Κατερίνα, ήταν η πιο ενθουσιώδης αναφορικά με τις επιχειρηματικές της βλέψεις, διατηρώντας μεγάλη πίστη στις ευκαιρίες που μπορούν να δημιουργηθούν στην γενέτειρά της και στην στήριξη από την οικογένειά της. Όπως ανέφερε η Ιωάννα:

«...(ο επιχειρηματίας Φ.Α) πρέπει να είναι καινοτόμος, να είναι κοινωνικός και να μπορεί να βρει στους εργαζομένους του να μπορεί να βρει έδαφος να πατήσει και να τους εμπιστεύεται. Δηλαδή θεωρώ ότι μια ομάδα, η οποία μπορεί να δημιουργηθεί μεταξύ ανθρώπων, άμα υπάρχει επικοινωνία θα δώσει το καλύτερο αποτέλεσμα και θα έχει ευχαριστημένους και τους υπόλοιπους, στον κόσμο των οποίων θα ζητήσει κάτι από την ομάδα, αυτό κατά βάση...»

Σύμφωνα με την Κατερίνα «...γενικότερα (ο επιχειρηματίας Φ.Α) θα πρέπει να έχει σίγουρα ένα κεφάλαιο από πίσω του, στο οποίο μπορεί να επενδύσει, χωρίς αυτό δεν νομίζω ότι μπορεί να γίνει κάποια δουλειά. Από εκεί και πέρα πρέπει να έχει ιδέες, να είναι καινοτόμος, να έχει σίγουρα επαφές για να μπορέσει να επεκτείνει το επάγγελμα, να το πάει σε ένα άλλο επίπεδο και γενικότερα κοινωνικός. Κυρίως το οικονομικό κομμάτι νομίζω παίζει πολύ σημαντικό ρόλο και από κει και πέρα το τι ιδέες θα έχει και πως μπορεί να εξελίξει την επιχείρησή του και να την πάει σε ένα καλύτερο επίπεδο και να τραβήξει κόσμο [...] μια δική μου επιχείρηση θα μπορούσα να δημιουργήσω στην πόλη μου, εδώ στα Χανιά. Θα μπορούσα να το κάνω. Θα χρειαζόμουν κάποια χρήματα για κεφάλαιο, τα οποία ίσως μπορούν να μου τα παρέχουν οι γονείς μου. Παρόλα αυτά θα ήμουν διατεθειμένη για 2 χρόνια να μαζεύω χρήματα, για να ανοίξω κάτι δικό μου. Ξέρω ότι δεν είναι εύκολο, αλλά σε περίπτωση που γυρνούσα στον τόπο μου θα ήθελα να ξεκινήσω κάτι δικό μου, δεν θα ήθελα να ήμουν υπάλληλος. Μελλοντικά το σκέφτομαι αν και δεν είναι το όνειρο μου...».

V. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Μέσα από την παρούσα έρευνα έγινε μια προσπάθεια αποτύπωσης των παραγόντων που επέδρασαν στην επιλογή επαγγελματικού προσανατολισμού εκ μέρους των μελλοντικών εκπαιδευτών Φ.Α. Τα αποτελέσματα δεν διαφέρουν πολύ από εκείνα της ήδη δημοσιευμένης βιβλιογραφίας επί του ζητήματος που αναφέρουν ότι τόσο το είδος της σταδιοδρομίας όσο και οι ακαδημαϊκές φιλοδοξίες επηρεάζονται από παράγοντες που σχετίζονται με τις φιλοδοξίες των ατόμων, το επίπεδο ανάπτυξης των διαπροσωπικών τους δεξιοτήτων, την αυτογνωσία και την αυτονομία, τον αυτο-προσδιορισμό και το επίπεδο ωριμότητας και ευθύνης κάθε ξεχωριστού ατόμου (Mwisukha & Rintaugu, 2013).

Βάση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας, αναφορικά με τον άξονα της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης, οι ατομικές κλίσεις, το ενδιαφέρον και η διαχρονική ενασχόληση των συνεντευξιζόμενων με τον αθλητισμό διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην επιλογή μιας καριέρας στη Φ.Α. Αυτά τα ευρήματα έρχονται σε πλήρη συμφωνία με εκείνα της μελέτης των McGaha και Barney (2014) οι οποίοι ανέδειξαν ότι ένα εξαιρετικά μεγάλο ποσοστό (88%) αναγνωρισμένων εκπαιδευτών Φ.Α. είχε μακρόχρονη (προηγούμενη) συμμετοχή σε αθλητικές ομάδες και σε δραστηριότητες που απαιτούν σωματική δραστηριότητα. Τα στοιχεία της μελέτης αποκάλυψαν ότι το μεγάλο αυτό ποσοστό των εκπαιδευτών Φ.Α. αγωνίστηκαν σε κάποια αθλητική ομάδα στο γυμνάσιο, με πολλούς από αυτούς να έχουν διατελέσει ως αρχηγοί της αθλητικής ομάδας στην οποία συμμετείχαν και να έχουν λάβει βραβεία για τις κορυφαίες αθλητικές τους επιδόσεις. Μάλιστα, όταν ερωτήθηκαν για τη συμμετοχή τους σε ενδοσχολικά αθλήματα στο πανεπιστήμιο που φοιτούσαν, περισσότεροι από το 70% των συμμετεχόντων στην έρευνα βρέθηκαν να έχουν συμμετάσχει σε μια αθλητική ομάδα ή σε κάποια ατομική αθλητική δραστηριότητα και να ασχολούνταν με πολλά αθλήματα μεταξύ των οποίων το μπάσκετ, το ποδόσφαιρο, το βόλεϊ, το τένις κ.λ.π.

Ένα άλλο εξίσου σημαντικό εύρημα της παρούσας μελέτης συνοψίζεται στην παρατήρηση ότι η ανάπτυξη κοινωνικών και διαπροσωπικών σχέσεων εντός και δια μέσου του αθλητισμού μπορεί να συνδράμει καθοριστικά στη διαμόρφωση

της ατομικής και επαγγελματικής ταυτότητας των φοιτητών της Φ.Α.. Ανάλογα ευρήματα προέρχονται από την μελέτη των Sirna, Tinning και Rossi (2010) μέσω της οποίας αναδείχθηκε, σημαντικά, η σημασία που αποδίδουν οι σπουδαστές Φ.Α. στην οικοδόμηση διαπροσωπικών σχέσεων με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., αναγνωρίζοντας αυτούς ως δασκάλους που τους ενέπνευσαν να ακολουθήσουν το επάγγελμα της Φ.Α. Μάλιστα, η ισχυρή συναισθηματική ευθυγράμμιση που βίωσαν πολλοί από τους σπουδαστές Φ.Α. με τους καθηγητές τους και τις πρακτικές που αυτοί εφάρμοζαν φαίνεται να συνέβαλαν στην αντίληψή τους για «φυσικό ταίριασμα» και την ένταξη στην μεγάλη αθλητική κοινότητα. Αντίστοιχα, ενώ οι μελέτες για την επίδραση των καθηγητών-μεντόρων στον τομέα της εκπαίδευσης των μελλοντικών γυμναστών παραμένουν μέχρι και σήμερα λιγοστές, οι McCaughtry et al. (2005) ανέδειξαν ότι μέσω της καθοδήγησης των μεντόρων-εκπαιδευτών και προπονητών ήταν δυνατή η μεταρρυθμιστική επαγγελματική ανάπτυξη για την δημιουργία έμπειρων μελλοντικών εκπαιδευτών Φ.Α. Διαπίστωσαν επίσης ότι οι καλά εκπαιδευμένοι και αφοσιωμένοι μέντορες έπαιξαν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση των στάσεων των ανερχόμενων εκπαιδευτικών σχετικά με τη διδασκαλία και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους.

Μέσω της παρούσας μελέτης, η γονική συμβουλευτική δεν αναδείχθηκε κυρίαρχος επιδραστικός παράγοντας για την επιλογή του επαγγέλματος της Φ.Α., δεδομένου ότι αρκετοί ερωτώμενοι ανέφεραν μακρόχρονη σχέση και συμμετοχή των γονιών τους σε αθλητικές δραστηριότητες, μα ακόμη περισσότεροι ανέφεραν πλήρη ελευθερία επιλογής του επαγγελματικού τους προσανατολισμού ανεξάρτητα από τα βιώματα και τις προσωπικές φιλοδοξίες των γονέων τους. Θα ήταν μεγάλη παράλειψη, τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης να μην συγκριθούν με εκείνα της πρόσφατης μελέτης των Mwisukha και Rintaugu (2013) οι οποίοι μελετώντας τις απαντήσεις ενός δείγματος προπτυχιακών φοιτητών Φ.Α. στην Κένυα διαπίστωσαν μεταξύ άλλων ότι η πλειοψηφία των φοιτητών (64,51%) υποστηρίχθηκε από τους γονείς τους στην επιλογή του συγκεκριμένου επαγγέλματος (με την έννοια της παροχής του απαιτούμενου ενημερωτικού υλικού και της συμβουλευτικής). Ωστόσο, από ένα εξίσου υψηλό ποσοστό των φοιτητών (55,91%) αναφέρθηκε ότι οι γονείς τους απέδωσαν ίση θέση στην επιστήμη της

Φ.Α. με άλλους ακαδημαϊκούς κλάδους. Ένα συντριπτικό ποσοστό των συμμετεχόντων στην εν λόγω έρευνα (75,26%) ανέφερε αξιολογημένη διευκόλυνση από τους γονείς του για την συμμετοχή σε φυσικές εξωσχολικές δραστηριότητες και αθλήματα. Ωστόσο, καταγράφηκε κι ένα σημαντικά μεγάλο ποσοστό (48,38%) των σπουδαστών Φ.Α. που ανέφεραν ότι οι γονείς τους ελαχιστοποίησαν ή ακόμη και αποθάρρυναν τον σωματικά ανενεργό τρόπο ζωής, ενώ περίπου ένας στους δύο (53%) υπογράμμισαν ότι αποθαρρύνθηκαν από τις μητέρες τους να σπουδάσουν την Φ.Α. σε πανεπιστημιακό επίπεδο (μάλιστα η επιλογή αυτή συσχετίστηκε με την εκπαιδευτική βαθμίδα των τελευταίων). Όπως διαπιστώνεται, αν και έχουν επιχειρηθεί αρκετές μελέτες με υψηλή μεθοδολογική ποιότητα (Mwisukha & Rintaugu, 2013; Nawabi & Javed, 2019), ο βαθμός επιρροής από την οικογένεια (ως βασικός πλοηγός επαγγελματικής κατεύθυνσης και ισχυρός πάροχος κοινωνικοποίησης από την παιδική κιόλας ηλικία) στην επιλογή μιας επαγγελματικής καριέρας στην Φ.Α. δεν δύναται επί του παρόντος να προσδιορισθεί με σχετική βεβαιότητα.

Όπως φαίνεται, ενώ το τρέχον σώμα της βιβλιογραφίας παρέχει σημαντική εικόνα για τη ζωή και τη σταδιοδρομία των υποψήφιων εκπαιδευτών Φ.Α., σημαντικά ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα. Η ανάπτυξη μιας πιο περιεκτικής κατανόησης γύρω από την κοινωνικοποίηση των εκπαιδευτικών είναι πολύ χρήσιμη τόσο για την επιλογή όσο και για την εξάσκηση του επαγγέλματος του γυμναστή, καθώς αφορά τόσο την επιλογή τους για μια επαγγελματική σταδιοδρομία όσο τους τρόπους με τους οποίους οι μελλοντικοί επιστήμονες της Φ.Α. θα μπορούν να ασκήσουν το λειτούργημά τους, συμβάλλοντας στην προώθηση της ποιοτικής καλλιέργειας αθλητικών επιδιώξεων στους εκπαιδευόμενούς τους, εντός των περίπλοκων κοινωνικών και σχολικών περιβαλλόντων (Richards, Templin & Gaudreault, 2013). Επιπλέον, όπως διαπιστώνεται από την παρούσα μελέτη, τα ερεθίσματα που λαμβάνουν οι σπουδαστές της Φ.Α. είναι εξαιρετικά κυμαινόμενα, από την ευεργεσία μέχρι την αποστροφή για το επάγγελμα, καθιστώντας την έρευνα για την κοινωνικοποίηση των εκπαιδευτικών εξαιρετικά ασαφή. Ενδεικτικά, αξίζει να αναφερθεί η μελέτη των Chen και Wang (2017) που επικεντρώθηκε στο ενδιαφέρον των

εκπαιδευομένων ως προς την επιστήμη της Φ.Α., το οποίο έχει θεωρηθεί ισχυρό κίνητρο για παιδιά και εφήβους. Όπως επισημαίνουν οι ερευνητές, το ενδιαφέρον μπορεί να ελεγχθεί και να χειραγωγηθεί από τους εκπαιδευτικούς για να δημιουργήσει ένα μαθησιακό περιβάλλον με πρόθεση για την ενίσχυση της εμπλοκής. Πολύ περισσότερο, η υποστήριξη των φοιτητών για την ανάπτυξη ενδιαφέροντος για ακαδημαϊκό περιεχόμενο μέσω ενδιαφερουσών μαθησιακών εργασιών που είναι καινοτόμες, αυθεντικές, διερευνητικές είναι ζωτικής σημασίας για τον πολυσύνθετο ρόλο του εκπαιδευτικού. Πέρα από αυτή τη μελέτη δεν υπάρχουν άλλες που να αξιολογούν την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ εκπαιδευομένων Φ.Α. και καθηγητών, δημιουργώντας ένα ερευνητικό κενό. Είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η έρευνα σχετικά με το ατομικό ενδιαφέρον και την οικοδόμησή του εκ μέρους των εκπαιδευτικών, με στόχο την πλήρη κατανόηση ενός θεωρητικού μοντέλου ανάπτυξης ενδιαφέροντος στον τομέα της φυσικής δραστηριότητας. Πολύ περισσότερο, δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικές κουλτούρες και οι πολιτικές που τις διέπουν φαίνεται να παραλλάσσονται με την πάροδο του χρόνου και οι εμπειρίες των εκπαιδευόμενων και των εκπαιδευτικών αλλάζουν μαζί τους. Ως αποτέλεσμα, είναι κρίσιμο να διεξάγονται συνεχώς μελέτες τόσο για να προσθέσουν πολύτιμα στοιχεία στο σώμα της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με την κοινωνικοποίηση των εκπαιδευτικών (Richards, Pennington & Sinelnikov, 2019; Richards, Templin & Graber, 2014; Templin & Richards, 2014) όσο και για να λάβουν υπόψη τις αλλαγές στον τρόπο που η κοινωνικοποίηση αλλάζει με την πάροδο του χρόνου.

Ως προς τον άξονα της επιχειρηματικότητας, μέσω της παρούσας μελέτης προέκυψαν εξίσου ενδιαφέροντα ευρήματα. Σχεδόν όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι βρέθηκαν να έχουν αναλογισθεί τις επιχειρηματικές δεξιότητες που χρειάζονται για να αναπτυχθούν σημαντικά στον χώρο της Φ.Α. Σε γενικές γραμμές φάνηκαν να γνωρίζουν τις βασικές συνιστώσες της επιχειρηματικότητας (π.χ. πρόθεση καινοτομίας, ανάκτηση και συντήρηση απαιτούμενων κεφαλαίων, οργανωτικότητα και ανάπτυξη δραστηριοτήτων για υπέρβαση του ήδη υπάρχοντος ανταγωνισμού). Οι παραπάνω συνιστώσες δεν διαφέρουν κατά πολύ από τις ανθεκτικές στο πέρασμα του χρόνου αντίστοιχες διατυπώσεις του Hardy (1996). Σύμφωνα με τον

συγγραφέα, η βάση για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας σε ένα αθλητικό πλαίσιο περιλαμβάνει την καινοτόμο δραστηριότητα, τη δυναμικότητα, την εφαρμογή στρατηγικής διαχείρισης κρίσεων, τη νέα ανάπτυξη του αθλητισμού, τη διαχείριση επιδόσεων, την καινοτομία προϊόντων, τις στρατηγικές προώθησης, την μέριμνα για διάφορα κοινωνικά ζητήματα (π.χ. αναπηρίες κ.ά.), θέματα βιωσιμότητας και τις τεχνολογικές εξελίξεις. Υπάρχουν πολλοί τύποι επιχειρηματικότητας που εμφανίζονται στον αθλητισμό, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικότητας που βασίζεται στην κοινότητα, της εταιρικής επιχειρηματικότητας, της εθνοτικής επιχειρηματικότητας, της επιχειρηματικότητας των μεταναστών, της θεσμικής επιχειρηματικότητας, της διεθνούς επιχειρηματικότητας, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, της τεχνολογίας και της γυναικείας επιχειρηματικότητας (Peredo & Chrisman, 2006).

Στην πλειοψηφία τους, οι σπουδαστές της παρούσας έρευνας φάνηκαν ιδιαίτερος απαισιόδοξοι στην ως προς την ανάληψη των ευθυνών μιας επιχείρησης αμέσως μετά την αποφοίτησή τους. Απαντώντας σε ένα από τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης, ως προς τη συσχέτιση της επιλογής ειδίκευσης των σπουδαστών Φ.Α. και αθλητισμού με γνώσεις/δεξιότητες επιχειρηματικότητας, φαίνεται πως στον πληθυσμό που μελετήθηκε υπάρχει μια συσχέτιση, η οποία σε πρακτικό επίπεδο μοιάζει ιδιαίτερος εμποδιζόμενη από τις τρέχουσες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες. Από τις συνεντεύξεις αναδείχθηκαν προκλήσεις επαγγελματικής εδραίωσης (με αναφορά στο περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, στις υποδομές και στο ανθρώπινο δυναμικό των σχολών φοίτησης) αλλά και στο πρότυπο επαγγελματία Φ.Α. και Αθλητισμού (με επίκεντρο στις γνώσεις και τις δεξιότητες επιχειρηματικότητας που οφείλει να διαθέτει). Τα ευρήματα συμφωνούν αλλά και διαφέρουν κατά τα σημεία με εκείνα των Jones et al. (2017), που επιχείρησαν να καταγράψουν τις εντυπώσεις των νεοεισερχόμενων στην αυτοαπασχόληση απόφοιτων εκπαιδευτών Φ.Α.. Σύμφωνα με τους ερευνητές, στην ερώτηση σχετικά με δεξιότητες / γνώσεις προσωπικότητας που είχαν αναπτύξει κατά τη διάρκεια της καριέρας τους ως αθλητικοί προπονητές, οι τυπικές απαντήσεις των ερωτώμενων υποδήλωναν ότι είχαν ήδη αναπτύξει ένα σύνολο δεξιοτήτων, με κυριότερη την επικοινωνία. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες

ισχυρίστηκαν ότι είχαν αποκτήσει εμπειρία, γνώση και κατανόηση των αγορών στις οποίες λειτουργούσαν, επιτυγχάνοντας να διαφοροποιηθούν όσον αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους. Σημείωσαν ότι απαιτείται δημιουργικότητα και καινοτομία στο σχεδιασμό των προγραμμάτων και των υπηρεσιών τους και ενισχυμένη προληπτικότητα. Μεταξύ των δυσκολιών που είχαν αντιμετωπίσει συμπεριέλαβαν την έλλειψη γνώσεων σχετικά με την απόκτηση αδειών, με τα οικονομικά των επιχειρήσεων, τη συμπλήρωση των φορολογικών δηλώσεων και τα ασφαλιστικά ζητήματα, τα οποία με την κατάλληλη έρευνα επίσης επιλύθηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αναφορικά με τις μελλοντικές φιλοδοξίες τους, παρά την αυξημένη αισιοδοξία των περισσότερων, μια μειοψηφία των ερωτηθέντων επεσήμανε την φιλοδοξία αύξησης του πελατολογίου και των εισοδημάτων τους. Συνοπτικά, η πλειονότητα των ερωτηθέντων, στο πλαίσιο της επιχειρηματικότητας αντιμετώπισαν την αυτοαπασχόληση ως μια επιχείρηση που παρείχε εισόδημα και ένα επίπεδο προσωπικής απόλαυσης. Μερικοί ερωτηθέντες εξέφρασαν τις ανησυχίες τους σχετικά με το μέλλον της αυτοαπασχόλησης τους λόγω ανταγωνισμού από άλλους. Μια άλλη σχετική μελέτη διερεύνησης των προθέσεων και στόχων επιχειρηματικότητας των τελειόφοιτων Φ.Α. και αθλητισμού του Πανεπιστημίου Siirt της Τουρκίας (μέσω συμπλήρωσης ειδικών εργαλείων επιχειρηματικότητας) παρείχε επίσης ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Στην υποδιάσταση της αυτοπεποίθησης (υποδιάσταση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας), παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές ανάλογα με την περιοχή στην οποία μεγάλωσαν οι συμμετέχοντες. Επίσης, παρατηρήθηκε μια σημαντική διαφορά στη μεταβλητή του φύλου στην υποδιάσταση ανάληψης κινδύνων. Ωστόσο, δεν παρατηρήθηκε σημαντική διαφορά στις μεταβλητές της ηλικίας και του είδους του αθλήματος ειδικότητας που είχαν επιλέξει οι συμμετέχοντες (Eroglu & Eroglu, 2020).

Αντίστοιχα στην μελέτη των Adeogu, Williams και Adeyemi (2012) σχετικά με τη διερεύνηση των φιλοδοξιών και προοπτικών των τελειόφοιτων φυσικής αγωγής στη Νιγηρία, μεταξύ των συμπερασμάτων που συνήχθησαν αναφέρθηκε και η αναγνώριση ότι οι απόφοιτοι χρειάζονται κάτι περισσότερο από ακαδημαϊκά επιτεύγματα και θεωρητικές γνώσεις επιχειρηματικότητας. Για να

προσθέσουν αξία, πρέπει να έχουν τις επιχειρηματικές δεξιότητες που τους επιτρέπουν να αδράξουν και να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες, να λύσουν ζητήματα και προβλήματα, να δημιουργήσουν και να επικοινωνήσουν ιδέες και να κάνουν τη διαφορά στις κοινότητές τους, τόσο τις δημόσιες, όσο και τις ιδιωτικές και τις κοινωνικές.

Βάση των παραπάνω συγκρίσεων των προοπτικών επιχειρηματικότητας μεταξύ του δείγματος της παρούσας μελέτης και άλλων προγενέστερων μελετών (Adeogu, Williams & Adeyemi, 2012; Eroglu & Eroglu, 2020; Jones et al., 2017) ενώ υπάρχει ελάχιστη βιβλιογραφία που αξιολογεί τις επιχειρηματικές προοπτικές, επιδιώξεις και εμπειρίες σε διαφορετικά επαγγελματικά περιβάλλοντα όπως η αθλητική εκπαίδευση παρατηρείται μια πληθώρα διαφορετικών πρακτικών και στάσεων μεταξύ των τελειόφοιτων και εκείνων που ήδη έχουν επιχειρήσει την ένταξη στην αυτοαπασχόληση. Οι πραγματικές διαφορές και νοοτροπίες μέλλει να διερευνηθούν σε βάθος μέσω της εκπόνησης περισσότερων σχετικών μελετών. Σε κάθε περίπτωση, βασιζόμενοι στην μεγάλη αναγκαιότητα του Ευρωπαϊκού και πολύ περισσότερο Ελληνικού «επιχειρείν», επιστρατεύοντας την καινοτομία για τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης (Baldassarri & Saavala, 2006), την εφευρετικότητα και τη δημιουργικότητα για τη πάταξη των ρυθμών αύξησης της ανεργίας (Bahreyni et al., 2013) κρίνεται απαραίτητο οι νέοι εκπαιδευόμενοι να έρχονται σε στενή επαφή με την επιχειρηματικότητα. Εκτός από τα εκπαιδευτικά συγγράμματα και εγχειρίδια και τις αμφιθεατρικές ώρες παραδόσεων, οι νέοι χρειάζονται εποικοδομητική τριβή με μελέτες περιπτώσεων, ιστορίες επιτυχίας και μελλοντικούς συναδέλφους που έχουν ήδη ενταχθεί στους κόμβους της επιχειρηματικότητας.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να διερευνήσει πώς οι υποψήφιοι επαγγελματίες και οι απόφοιτοι Φ.Α. και αθλητισμού βιώνουν τη διαδικασία της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης και προβλέπουν την επιχειρηματικότητα που θα εξασκήσουν στο επάγγελμά τους. Χρησιμοποιώντας τη θεωρία της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης και την έννοια της επιχειρηματικότητας, αυτή η μελέτη εξέτασε παράγοντες που επηρέασαν τους εν δυνάμει καθηγητές Φ.Α. στην επιλογή του συγκεκριμένου επαγγελματικού προσανατολισμού και διερεύνησαν τις πεποιθήσεις που είχαν για τους στόχους και τους σκοπούς της ενασχόλησής τους με την συγκεκριμένη επαγγελματική κατεύθυνση.

Μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της ερευνητικής προσπάθειας που έγινε στην παρούσα εργασία, κατέστη εφικτό να απαντηθούν όλα εκ των προτέρων τιθέμενα ερευνητικά ερωτήματα. Αναφορικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν τους σπουδαστές σχολών Φ.Α. και Αθλητισμού στην λήψη απόφασης για την ενασχόληση με το συγκεκριμένο επάγγελμα, αναδείχθηκε ότι σε μεγαλύτερο βαθμό η σταθερή και διαχρονική ενασχόληση και προσήνεια στον αθλητισμό και σε μικρότερο αλλά εξίσου σημαντικό βαθμό η κοινωνικοποίηση με τη μορφή των διαπροσωπικών σχέσεων (φιλικών, επαγγελματικών, ακαδημαϊκών) επιδρούν σημαντικά στην επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης και ειδίκευσης.

Ο αντίκτυπος των ατόμων που ασκούν επιρροή προτύπων, μαζί με την ενασχόληση των συμμετεχόντων με τον αθλητισμό από μικρή ηλικία αναδείχθηκαν ως οι σημαντικότεροι παράγοντες που τους επηρέασαν στην λήψη της απόφασης για την επαγγελματική ενασχόληση με τη διδασκαλία της Φ.Α.. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων, μίλησαν για μέντορες (π.χ. προπονητές, καθηγητές, μέλη της οικογένειας, κ.ά.) που τους ενέπνευσαν να ακολουθήσουν την καριέρα της διδασκαλίας, μαζί με ένα άλλο ποσοστό ερωτώμενων που εντόπισαν το έναυσμα της ενασχόλησης με την διδασκαλία της Φ.Α. στην εμπλοκή τους και την διάκριση σε διάφορα ή ένα μόνο άθλημα στο οποίο αφοσιώθηκαν.

Ομοίως, τα κριτήρια επιλογής ειδίκευσης για τους σπουδαστές σχολών Φ.Α. και αθλητισμού, φαίνονται να μην είναι ξεκάθαρα για τους Έλληνες

σπουδαστές, πολύ περισσότερο πριν την ολοκλήρωση των πτυχιακών σπουδών τους και την ακόλουθη απόκτηση μιας πρώτης επαφής με την προσφορά και ζήτηση της αγοράς. Αυτό το εύρημα απαντά και στο τρίτο και τελευταίο ερευνητικό ερώτημα που αναζητά μια συσχέτιση μεταξύ της επιλογής ειδίκευσης των σπουδαστών Φ.Α. και αθλητισμού με γνώσεις/δεξιότητες επιχειρηματικότητας. Δυστυχώς, κάποια τέτοια συσχέτιση δεν εντοπίστηκε μέσω της παρούσας μελέτης. Μέσω των τυπικών και επικρατέστερων απαντήσεων των συμμετεχόντων, διαφάνηκε ότι παρά την διατήρηση μιας τυπικής γνώσης σχετικά με τις επιχειρηματικές απαιτήσεις για την οικοδόμηση μιας βιώσιμης επιχείρησης, δεν υπάρχει κάποια σκεπτικιστική προέκταση που να οδηγεί σε ένα καλά οργανωμένο σχέδιο επιλογής ειδίκευσης βάση επιχειρηματικότητας. Όπως συμφωνούν οι περισσότεροι σπουδαστές του τμήματος Φ.Α. και Αθλητισμού, πέρα από τις προσωπικές τους προσδοκίες για μια επιτυχημένη εφαρμογή των αρχών της επιχειρηματικότητας που αποτελούν μόνο την άκρη του παγόβουνου, υπάρχει μια ολόκληρη μελέτη που πρέπει να προηγηθεί σχετικά με τους τρέχοντες και προσεχείς κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες, την εύρεση της αναγκαίας χρηματοδότησης αλλά και το γεγονός ότι πρέπει να αντιπαρέλθουν του ήδη υπάρχοντος ανταγωνισμού.

Όλα τα παραπάνω καθιστούν τη σημασία της εργασιακής κοινωνικοποίησης έναν σημαντικότατο παράγοντα επιλογής και απόκτησης καλής πρόσφυσης στο επάγγελμα του προπονητή/εκπαιδευτικού Φ.Α.. Η κοινωνικοποίηση, ως διαδικασία της εναλλαγής και υιοθέτησης κανόνων, εθίμων και ιδεολογιών, μπορεί να παρέχει στο άτομο τις δεξιότητες και τις συνήθειες που απαιτούνται για την ενδο-κοινωνική συμμετοχή του. Αυτές οι ρυθμίσεις διαβίωσης μπορούν να θεωρηθούν ως το ικρίωμα μιας επαγγελματικής κοινωνικοποίησης με σκοπό την κατανόηση των εκπαιδευτικών και των πρακτικών εφαρμογών τους, όπως επηρεάζονται από τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Σε αυτήν τη διαδικασία διαδοχικών κοινωνικοποιήσεων, οι εν δυνάμει εκπαιδευτικοί Φ.Α. χτίζουν την επαγγελματική τους ταυτότητα, αποτιμώντας (εκτιμητικά ή απορριπτικά) τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις στα περιβάλλοντα που ζουν και δραστηριοποιούνται.

Σε αυτή τη μελέτη, οι φιλικές, οι προπονητικές συναναστροφές και εκείνες με τους καθηγητές Φ.Α. αποτιμώνται ως χώρος για παραγωγή νέων γνώσεων, επαγγελματικής κινητοποίησης, επαγγελματικής κοινωνικοποίησης και στάθμισης υποψήφιων επαγγελματικών κινδύνων στην κατεύθυνση της απόκτησης κοινωνικού και πολιτιστικού κεφαλαίου. Επιπλέον, οι γνώσεις των εκπαιδευτικών θεωρήθηκαν σημαντικές, συμβάλλοντας αποφασιστικά στον οραματισμό και τον σχεδιασμό της εκπαιδευτικής και μεταπτυχιακής πρακτικής. Όπως συμπεραίνεται, η επαγγελματική κοινωνικοποίηση είναι μια δυναμική διαδικασία που περιλαμβάνει όχι μόνο τη μάθηση, αλλά και την απόκτηση επαγγελματικού ήθους, έμπνευσης και κυριότερα συμβάλει στην απόκτηση της ταυτότητας του εκπαιδευτικού. Παρέχει επίσης μια (αυτό)γνωστική βάση που υποστηρίζει την διαβίου κοινωνική αλληλεπίδραση και τη διδακτική κουλτούρα στις δραστηριότητες και την ατομική κοινωνικοποίηση με την προοπτική της καθημερινής συνήθειας. Η μελέτη των ατομικών βιωμάτων αλλά και της οικοδόμησης μιας καλής σταδιοδρομίας μέσω της θεωρίας της επαγγελματικής κοινωνικοποίησης έχει πλούσια σχέση με το επάγγελμα της εκπαίδευσης της Φ.Α.. Ωστόσο, καθώς οι κοινωνικές και πολιτικές επιρροές στην εκπαίδευση τείνουν συνεχώς να μετασχηματίζονται στην πορεία των χρόνων αλλά και να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ διαφορετικών πόλεων, χωρών, ηπείρων, συμπαρασύρουν και τις εμπειρίες των σπουδαστών.

Τελικά, τα θέματα που προκύπτουν από την ανάλυση των ευρημάτων της παρούσας μελέτης επικοινωνούν την πολυπλοκότητα των εμπειριών κοινωνικοποίησης των εκπαιδευτικών Φ.Α. και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη συστάσεων για μελλοντική έρευνα και πρακτική που βοηθούν στη βελτίωση των εμπειριών των εκπαιδευτικών Φ.Α., δημιουργώντας παράλληλα καλύτερα περιβάλλοντα στα οποία οι σπουδαστές μπορούν να εκπαιδευτούν περισσότερο ολόπλευρα παρά αμιγώς στο αντικείμενο. Η διεξαγωγή μελλοντικών ερευνών στο συγκεκριμένο αντικείμενο κρίνεται απαραίτητη με στόχο την πληρέστερη κατανόηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της κοινωνικοποίησης των μελών της κοινότητας της εκπαίδευσης της Φ.Α. τόσο των καθηγητών όσο και των προπονητών του κλάδου.

Από την άλλη μεριά, παρατηρείται ένα αξιοσημείωτο κενό στην επαφή των σπουδαστών και των τελειόφοιτων εκπαιδευτών Φ.Α. με την επιχειρηματικότητα. Θα λέγαμε ότι το κενό αυτό δεν παρατηρείται σε θεωρητικό επίπεδο, καθώς οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να διατυπώσουν περιφερικά τις πρώτες ύλες μιας επιτυχημένης και βιώσιμης αυτό-απασχόλησης με το αντικείμενο που έχουν από καιρό επιλέξει. Ωστόσο, σε πρακτικό επίπεδο παρατηρείται μια έλλειψη επαφής με το σύνολο των παραμέτρων και ικανοτήτων (ανάλυση προβλημάτων, καινοτομία-δημιουργικότητα, πρωτοβουλία, προσαρμοστικότητα, κριτική σκέψη και δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας) που συνδυαζόμενες με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους και σχέδια δράσης και ανάπτυξης μπορούν να συμβάλλουν στην επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία των φοιτητών/τριων, αποτελώντας παρακαταθήκη των σπουδών τους σε προπτυχιακό επίπεδο. Ας μην ξεχνάμε ότι μέσω της ανάπτυξης ισχυρής επιχειρηματικότητας στον αθλητικό τομέα επιτυγχάνεται η αυξανόμενη ζήτηση για επαγγελματίες του αθλητισμού και κατ' επέκταση αυξάνεται το επίπεδο δημοφιλίας της Φ.Α. ως τρόπου ζωής των πληθυσμών. Βάση των παραπάνω συμπεραίνεται ότι τα σύγχρονα πανεπιστήμια μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των αποφοίτων των αθλητικών επιστημών υιοθετώντας εκπαιδευτικές πολιτικές για την προώθηση της επιχειρηματικότητας. Ωστόσο, οι δυνατότητες που πρέπει να επιτευχθούν προς το σκοπό αυτό, και άλλοι παράγοντες, παραμένουν έως και σήμερα ασαφείς και υποτιμημένοι εκπαιδευτικά, κι αυτό αποτελεί μια συνθήκη που πρέπει να ξεπεραστεί.

VII. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Adeogu, J, Williams, J. O., & Adeyemi, A. (2012). Entrepreneurship in sports and physical education in Nigerian universities: Challenges and prospects. Conference: Lagos State University international conference: *Proceeding of Lagos State University Faculty of Education international conference*, 2, 1-22.
- Akinyemi, S., Ofem, I. B., & Ikuenomore, S. O. (2012). Graduate turnout and graduate employment in Nigeria. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(14), 257-265.
- Ana-Maria, V., & Corina, C. (2014). Student's Perception on Career Opportunities. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 117, 700-704.
- Apte, U. M., Karmarkar, U. S., & Nath, H. K. (2008). Information services in the US economy: Value, jobs, and management implications. *California Management Review*, 50(3), 12-30.
- Audretsch, D. B., & Thurik, A. R. (2000). Capitalism and democracy in the 21st century: From the managed to the entrepreneurial economy. *Journal of Evolutionary Economics*, 10(1-2), 17-34.
<https://doi.org/10.1007/s001910050003>
- Autor, D. H., Levy, F., & Murnane, R. J. (2003). The skill content of recent technological change: An empirical exploration. *Quarterly Journal of Economics*, 118(4), 1279-1333.
<https://doi.org/10.1162/003355303322552801>
- Bahreyni, N., Jahangir Karimian, M. M., Arani, P., & Horasgani, A. K. (2013). Relation between decision of student improvement of tend thought patte Islamic Azad. *Research in SportMmanagement*, 1 (5), 188-192.
- Baldassarri, S. and Saavala, T., 2006. Entrepreneurship – educating the next generation of entrepreneurs. *Enterprise Europe*, 22, 16-20.
- Black, S. E., & Lynch, L. M. (2004). What’s driving the new economy?: The benefits of workplace innovation. *The Economic Journal*, 114(493), F97-F116. <https://doi.org/10.1111/j.0013-0133.2004.00189.x>

- Boudarbat, B., & Chernoff, V. (2009). The determinants of education-job match among Canadian university graduates. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1611764>
- Boudarbat, B., & Chernoff, V. (2012). Education-job match among recent Canadian university graduates. *Applied Economics Letters*, 19(18), 1923–1926. <https://doi.org/10.1080/13504851.2012.676730>
- Boyd, N. G., & Vozikis, G. S. (1994). The influence of self-efficacy on the development of entrepreneurial intentions and actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(4), 63-77. <https://doi.org/10.1177/104225879401800404>
- Boyle, V., Shulruf, B., & Poole, P. (2014). Influence of gender and other factors on medical student specialty interest. *The New Zealand Medical Journal (Online)*, 127(1402), 78. <https://doi.org/10.1038/089644a0>
- Brockhaus, R. H. Sr., & Horwitz, P. S. (1986). The psychology of the entrepreneur. In Sexton, D. L., and Smilor, R. W. (Eds.), *The Art and Science of Entrepreneurship*. Cambridge, MA: Ballinger, 25-48.
- Bygrave, W. D. (1993). Theory building in the entrepreneur paradigm. *Journal of Business Venturing*, 8(3), 255-280.
- Γαλάνης, Π. (2018). Μέθοδοι συλλογής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα. Τμήμα Νοσηλευτικής, Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα. *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής 2018*, 35(2), 268-277.
- Carral, J. M.C., & Pérez, C. A. (2010). What do we know about the profile and characteristics of university physical education students? Findings from a pilot study. *European Journal of Physical and Health Education*, 4(2), 65–72.
- Cavanagh, R. E., Kay, K., Klein, D., & Meisinger, S. R. (2006). Are they really ready to work. In *Employers' perspectives on the basic knowledge and applied skills of new entrants to the 21st century workforce*. The Conference Board, Partnership for 21st Century skills, Corporate voices for Working Families, and Society for Human Resource Management.

- Chang, P. Y., Hung, C. Y., Wang, K. I., Huang, Y. H., & Chang, K. J. (2006). Factors influencing medical students' choice of specialty. *Journal of the Formosan Medical Association, 105*(6), 489–496.
- Chen, A., & Wang, Y. (2017). The role of interest in physical education: A review of research evidence. *Journal of Teaching in Physical Education, 36*, 313–322.
- Chew, Y. W., Rajakrishnan, S., Low, C. A., Jayapalan, P. K., & Sreeramareddy, C. T. (2011). Medical students' choice of specialty and factors determining their choice: A cross-sectional questionnaire survey in Melaka-Manipal medical college, Malaysia. *BioScience Trends, 5*(2), 69–76.
- Corominas, E., Saurina, C., & Villar, E. (2010). The match between University education and graduate labour market Outcomes (education-job match). An analysis of three graduate cohorts in Catalonia. *Studies on Higher Education and Graduate Employment, Girona University*.
- Deželan, T., Hafner, D. F., & Melink, M. (2014). First-job educational and skill match: An empirical investigation of political science graduates in Slovenia. *International Journal of Manpower, 35*(4), 553–575. <https://doi.org/10.1108/IJM-05-2013-0103>
- Dikici, M. F., Yaris, F., Topsever, P., Filiz, T. M., Gurel, F. S., Cubukcu, M., & Gorpelioglu, S. (2008). Factors affecting choice of specialty among first-year medical students of four universities in different regions of Turkey. *Croatian Medical Journal, 49*(3), 415–420. <https://doi.org/10.3325/cmj.2008.3.415>
- Dodds P., Placek J., Doolittle S., Pinkham M., Ratliffe T., & Portman P. (1991). Teacher/coach recruits: background profiles, occupational decision factors, and comparisons with recruits into other physical education occupations. *Journal of Teaching in Physical Education, 11*, 161–176.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing, 62*(1), 107–115.

- Eroglu, E. & Eroglu, S. Y. (2020). The Necessity of Social Entrepreneurship Levels of Teacher Candidates: Physical Education and Sports. *African Educational Research Journal*, 8(2), 233-238.
- Esters, L. T. (2007). Factors Influencing Postsecondary Education Enrollment Behaviors of Urban Agricultural Education Students. *Career and Technical Education Research*, 32(2), 79–98. <https://doi.org/10.5328/cter32.2.79>
- Fiet, J. O. (2001). The theoretical side of entrepreneurship theory. *Journal of Business Venturing*, 16(1), 1–24.
- Gadassi, R., Gati, I., & Amira, D. (2012). The adaptability of career decision-making profiles. *Journal of Counseling Psychology*, 59(4), 612–623. <https://doi.org/10.1037/a0029155>
- Garcia, P. R. J. M., Restubog, S. L. D., Bordia, P., Bordia, S., & Roxas, R. E. O. (2015). Career optimism: The roles of contextual support and career decision-making self-efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 88, 10–18.
- Gati, I., Amir, T., & Landman, S. (2010). Career counsellors' perceptions of the severity of career decision-making difficulties. *British Journal of Guidance and Counselling*, 38(4), 393–408. <https://doi.org/10.1080/03069885.2010.503700>
- Goldin, C. D., & Katz, L. F. (2007). The race between education and technology: the evolution of U.S. educational wage differentials, 1890 to 2005. *NBER Working Paper*, 12984(12984), 49.
- Guan, M., Capezio, A., Restubog, S. L. D., Read, S., Lajom, J. A. L., & Li, M. (2016). The role of traditionality in the relationships among parental support, career decision-making self-efficacy and career adaptability. *Journal of Vocational Behavior*, 94, 114–123. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2016.02.018>
- Hardy, S. (1996). Entrepreneurs, organizations, and the sport marketplace: Subjects in search of historians. *Journal of Sport History*, 13, 14–33.
- Harris, M. G., Gavel, P. H., & Young, J. R. (2005). Factors influencing the choice of specialty of Australian medical graduates. *Medical Journal of Australia*, 183(6), 295–300. <https://doi.org/10.5694/j.1326-5377.2005.tb07058.x>

- Hauer, K. E., Durning, S. J., Kernan, W. N., Fagan, M. J., Mintz, M., O'Sullivan, P. S., ...Schwartz, M. D. (2008). Factors associated with medical students' career choices regarding internal medicine. *JAMA*, *300*(10), 1154–1164. <https://doi.org/10.1001/jama.300.10.1154>
- Hendry 1, L. B., & Whiting, H. T. A. (1972). General course and specialist physical education student characteristics. *Educational Research*, *14*(2), 152-156. <https://doi.org/10.1080/0013188720140209>
- Hoy, W., & Rees, R. (1977). The bureaucratic socialization of student teachers. *Journal of Teacher Education*, *28*, 23-26.
- Hutchinson, G. E. (1993). Prospective teachers' perspectives on teaching physical education: An interview study on the recruitment phase of teacher socialization. *Journal of teaching in Physical Education*, *12*(4), 344-354.
- Iammarino, S., & Marinelli, E. (2015). Education–Job (mis)match and interregional migration: Italian university graduates' transition to work. *Regional Studies*, *49*(5), 866–882. <https://doi.org/10.1080/00343404.2014.965135>
- Ισαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας Εφαρμογές στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Jackman, W. J., & Smith-Attisan, O. R. A. (1992). Qualitative and quantitative methods add depth to recruiting study. *NACTA Journal*, *3*(1), 46-50.
- Jote, T. (2017). Exploring employment status and education–job match among engineering graduates in Ethiopia: policy implications. *International Journal of African Higher Education*, *4*(1). <https://doi.org/10.6017/ijahe.v4i1.9741>
- Karimi, S., Biemans, H. J. A., Lans, T., Mulder, M., & Chizari, M. (2012). The impact of entrepreneurship education on students entrepreneurial intentions and opportunity identification perceptions. Available at SSRN 2275638. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2275638>
- Kisto, M. (2015). Education mismatch in the Mauritian graduate labour market. *Research Journal of Social Science & Management*, *5*(3), 82–89.

- Korunka, C. (2003). The personality in the context of resources, environment, and the startup process. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 28(1), 23–42.
- Kucel, A., Róbert, P., Buil, M., & Masferrer, N. (2016). Entrepreneurial Skills and Education-Job Matching of Higher Education Graduates. *European Journal of Education*, 51(1), 73–89. <https://doi.org/10.1111/ejed.12161>
- Kuhn, T. (1970). *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lawson, H. A. (1983). Toward a model of teacher socialization in physical education: the subjective warrant, recruitment, and teacher education (part 1). *Journal of Teaching in Physical Education*, 2, 3–16.
- Lee, Y. J., & Sabharwal, M. (2016). Education–job match, salary, and job satisfaction across the public, non-profit, and for-profit sectors: Survey of recent college graduates. *Public Management Review*, 18(1), 40–64. <https://doi.org/10.1080/14719037.2014.957342>
- Lin, T. H. (2016). A Review of Lortie’s schoolteacher. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 10(1), 152-155.
- Loree, M. R., & Tuckman, B. W. (1973). Conducting educational research. *American Educational Research Journal*, 10(4), 327. <https://doi.org/10.2307/1161666>
- Lortie, D. C. (1975). *Schoolteacher: A sociological study*. Chicago: University of Chicago.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1984). Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods. In Miles, M. B., Michael Huberman, A. (Eds.), *Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods* (pp. 263–263). SAGE.
- Mason, J. (2007). “Re-using” qualitative data: On the merits of an investigative epistemology. *Sociological Research Online*, 12(3), 4–7. <https://doi.org/10.5153/sro.1507>
- McCaughy, N., Kulinna, P. H., Cothran, D., Martin, J., & Faust, R. (2005). Chapter 3: Teachers mentoring teachers: A view over time. *Journal of Teaching in Physical Education*, 24(4), 326–343. <https://doi.org/10.1123/jtpe.24.4.326>

- McGaha, P., & Barney, D. (2013). Why teach PE? Factors that affect students' decisions to teach physical education revisited. *Asian Journal of Physical Education & Recreation*, 19(1), 14–25. <https://doi.org/10.24112/ajper.191815>
- Mocanu, C., Zamfir, A. M., & Pirciog, S. (2014). Matching curricula with labour market needs for Higher Education: State of art, obstacles and facilitating factors. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 149, 602–606. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.08.234>
- Mokalake, V. P. (2005). *Perceptions of Botswana senior Secondary schools student regarding the subject selection process in their schools*. Unpublished Master's Thesis, University of Swaziland, Luyengo, Swaziland.
- Murtagh, N., Lopes, P. N., & Lyons, E. (2011). Decision making in voluntary career change: An other-than-rational perspective. *Career Development Quarterly*, 59(3), 249–263. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2011.tb00067.x>
- Mwisukha, A., & Rintaugu, E. G. (2013). Parental role and influence in the teaching learning of Physical Education: Perceptions of Physical Education students in Kenya 's Universities, *International Journal of Sports Science*, 3(5), 183–187. <https://doi.org/10.5923/j.sports.20130305.06>
- Nawabi, O., & Javed, M. (2019). Parental influence on career choice of their children: literature review. *International Journal of Advanced Research*, 7(5), 221-227.
- Page, G. (2005). Professional socialisation of valuers: What the literature and professional bodies offers. *International Education Journal*, 5(5), 105–116. https://doi.org/10.15396/eres2005_279
- Παπαϊωάννου, Α., Θεοδωράκης Ι., & Γούδας Μ. (2003). Ποιοτικές – ερμηνευτικές μέθοδοι έρευνας στη φυσική αγωγή. Στο βιβλίο: *Για μία καλύτερη φυσική αγωγή*, σελ.341-364, Θεσσαλονίκη : Εκδόσεις Χριστοδουλίδη.
- Peña, I., Guerrero, M., & González-Pernía, J.L. (2014). *Global Entrepreneurship Monitor. Informe GEM España 2014*. Santander: Editorial de la Universidad de Cantabria.

- Peris-Ortiz, M., Gómez, J. A., Merigó-Lindahl, J. M., & Rueda-Armengot, C. (2017). *Entrepreneurial Universities*. Cham: Springer International. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-47949-1>.
- Peredo, A. M., & Chrisman, J. J. (2006). Toward a theory of community-based enterprise. *Academy of Management Review*, 31(2), 309–328. <https://doi.org/10.5465/AMR.2006.20208683>
- Pink, D. (2008). Tom Friedman on Education in the 'Flat World'. *School Administrator*, 65(2), 12-16.
- Pîrciog, S., Lungu, E. O., & Mocanu, C. (2010). Education-job match among Romanian university graduates. A gender approach. In 11th WSEAS International Conference on Mathematics and Computers in Business and Economics (pp. 205-2010).
- Pooley, J. C. (1975). The professional socialization of physical education students in the United States and England. *International Review for the Sociology of Sport*, 10(42433), 97–107. <https://doi.org/10.1177/101269027501000306>.
- Porter, M. E., Ketels, C., & Delgado, M. (2007). The microeconomic foundations of prosperity: findings from the business competitiveness index. *The global competitiveness report, 2008*, 51-81.
- Richards, K. A. R., Templin, T. J., & Gaudreault, K. L. (2013). Organizational challenges and role conflict: Recommendations for the preparation of physical education teachers. *Quest*, 65, 442-457.
- Richards, K. A. R., Templin, T. J., & Graber, K. (2014). The socialization of teachers in physical education: review and recommendations for future works. *Kinesiology Review*, 3(2), 113-134. <http://journals.humankinetics.com/view/journals/kj/3/2/article-p113.xml>
- Richards, K. A. R., Pennington, C. G., & Sinelnikov, O. A. (2019). Teacher socialization in physical education: A coping review of literature, *Kinesiology Review*, 8(2), 86-99. <http://journals.humankinetics.com/view/journals/kj/8/2/article-p86.xml>

- Río-Rama, M. C. D., Álvarez-García, J., Rueda-Armengot, C., & Peris-Ortiz, M. (2017). *Entrepreneurship by Students in Tourism Degree Program. A Cross-Cultural Analysis* (pp. 267-286). Springer.
- Robson, C. (2002). *Real World Research: A Resource for Social Scientists and Practitioner-Researchers* (2nd ed.). Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Saigal, P., Takemura, Y., Nishiue, T., & Fetters, M. D. (2007). Factors considered by medical students when formulating their specialty preferences in Japan: Findings from a qualitative study. *BMC Medical Education*, 7, 1–9. <https://doi.org/10.1186/1472-6920-7-31>.
- Scherer, R. F., Adams, J. S., Carley, S. S., & Wiebe, F. A. (1989). Role model performance effects on development of entrepreneurial career preference. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 13(3), 53–72. <https://doi.org/10.1177/104225878901300306>.
- Semela, T. (2010). Who is joining physics and why? factors influencing the choice of physics among Ethiopian university students. *International Journal of Environmental and Science Education*, 5(3), 319–340.
- Shin, J. H., Kinnunen, T. H., Zarchy, M., Da Silva, J. D., Chang, B. M. W., & Wright, R. F. (2015). Factors influencing dental students' specialty choice: A survey of ten graduating classes at one institution. *Journal of Dental Education*, 79(4), 369–377. <https://doi.org/10.1002/j.0022-0337.2015.79.4.tb05893.x>.
- Shinyashiki, G. T., Mendes, I. A. C., Trevizan, M. A., & Day, R. A. (2006). Professional socialization: students becoming nurses. *Revista latino-americana de enfermagem*, 14, 601-607.
- Sirna, K., Tinning, R., & Rossi, T. (2010). Social processes of health and physical education teachers' identity formation: Reproducing and changing culture. *British Journal of Sociology of Education*, 31(1), 71–84. <https://doi.org/10.1080/01425690903385501>.
- Sovet, L., & Metz, A. J. (2014). Parenting styles and career decision-making among French and Korean adolescents. *Journal of Vocational Behavior*, 84(3), 345-355. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.02.002>.

- Steven, B., & Paul, D. (2009). Towards a theory of life. *In Frontiers of Astrobiology* (pp. 25-47). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511902574.005>.
- Templin, T. J. (1979). Occupational socialization and the physical education student teacher. *Research Quarterly of the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance*, 50(3), 482–493. <https://doi.org/10.1080/00345377.1979.10615635>.
- Templin, T. J. & Richards, K. A. R. (2014) C. H. McCloy Lecture: Reflections on socialization into physical education: An intergenerational perspective, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 85(4), 431-445. [10.1080/02701367.2014.964635](https://doi.org/10.1080/02701367.2014.964635)
- Thomas, J. R., Nelson, J. K., & Silverman, S. J. (2015). *Research methods in physical activity*. Human kinetics.
- Wildman, M., & Torres, R. M. (2001). Factors identified when selecting a major in agriculture. *Journal of Agricultural Education*, 42(2), 46–55. <https://doi.org/10.5032/jae.2001.02046>.
- Wilson, K.E. (2008). Entrepreneurship education in Europe. In: J. Potter, ed. *Entrepreneurship and higher education*. Paris: OECD, 119–138.
- Wright, B., Scott, I., Woloschuk, W., & Brenneis, F. (2004). Career choice of new medical students at three Canadian universities: family medicine versus specialty medicine. *Cmaj*, 170(13), 1920-1924.

VIII. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτήσεις Συνέντευξης

1. Μίλησέ μου λίγο για τον εαυτό σου, σαν μαθητή στο σχολείο (κλίσεις, ενδιαφέροντα) και για τις σχέσεις σου με τους μαθητές-δασκάλους-γονείς.
2. Έχεις ασχοληθεί με τον αθλητισμό και αν ναι, σε τι επίπεδο; Ποιες ήταν/είναι οι σχέσεις σου με τους αθλητές-προπονητές;
3. Με ποια κριτήρια αποφάσισες την επιλογή της σχολής σου, από τι επηρεάστηκες; Δέχτηκες συμβουλευτική από κάποιον φορέα ή είχες ξεκάθαρα πάρει μόνος την απόφαση;
4. Έχεις εργασιακές εμπειρίες στον κλάδο, και αν ναι, ποιες είναι μέχρι στιγμής;
5. Ποια ήταν/είναι η εμπειρία σου από την σχολή, είσαι ευχαριστημένος και ποια ήταν/είναι ενδιαφέρον μαθήματα για σένα;
6. Πιστεύεις ότι οι καθηγητές ή/και οι συμφοιτητές σε επηρεάζουν/επηρέασαν στις στάσεις-αξίες και γνώσεις που έχεις διαμορφώσει μέχρι στιγμής;
7. Ποιο είναι για σένα το ιδανικό πρότυπο ενός επαγγελματία Φ.Α. και τι χαρακτηριστικά πρέπει να έχει;
8. Θεωρείς ότι η επιλογή ειδίκευσης σου (θα) ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας;
9. Τέλος, πιστεύεις ότι έχεις τα προσόντα και τις δυνατότητες να υποστηρίξεις την δημιουργία μιας δικής σου επιχείρησης και τι χαρακτηριστικά πρέπει να έχει ένας επιχειρηματίας;